

Corneliu LEU și Gheorghe MANEA

CINE HRĂNEȘTE ROMÂNIA?

MICA PROPRIETATE AGRICOLĂ
gânduri despre
salvarea și reabilitarea ei

Materiale-suport la lucrările:

„ASIGURÂND PRAGMATICA VIETUIRII
DURABILE
NE VOM PUTEA ANGAJA
ȘI PE CALEA DEZVOLTĂRII DURABILE”
și
“TREBUIE SALVATĂ
MICA PROPRIETATE AGRICOLĂ ?”

supuse atenției publice
în contextul crizei actuale
și ca o soluție
în eforturile de depășire a ei

Supliment al revistei "ALBINA ROMÂNEASCĂ" - septembrie 2009 - I S S N 1583-2546

Cele două studii pe care le prezentăm dezvoltă idei dezbătute în ultimele trei ediții ale CONFĂTURII NAȚIONALE A INTELLECTUALILOR DE LA SATE organizată anual de Fundația noastră, propunând unele concluzii în această formă prescurtată. Ele reprezintă un rezumat al cărții care urmează să apară aducând mult mai multe constatări, argumente și aspecte ale fenomenului. Cititorii, specialiștii și colaboratorii care doresc să ne trimită texte și considerații pentru a fi publicate în addenda volumului pe care-l anunțăm, le pot adresa către:

MIȘCAREA PENTRU PROGRESUL SATULUI ROMÂNESC, bd. Dacia 126, București 020064, e-mail: leuc@b.astral.ro

CONSOLIDAREA MICII GOSPODĂRII RURALE

MATERIALE-SUPPORT LA LUCRAREA CINE HRĂNEȘTE ROMÂNIA ?

În continuarea lucrării CINE HRĂNEȘTE ROMÂNIA ?, publicată în ALBINA ROMÂNESCĂ din septembrie 2009, se prezintă alte două studii de caz ce privesc evoluția gospodăriei rurale, a progresului satului.

Demersul autorilor și intenția redacției publicației *Albina românească* se înscriu dorința de a oferi celor interesați (gospodari, primari, asociații profesionale, instituțiile statului cu interese în agricultură, etc), elemente care să-i ajute la conturarea strategiilor locale de evoluție a satului românesc

1. Evoluția unei zone cu mică gospodărie consolidată

Schița strategică privește o zonă geografică formată din patru comune vecine situate într-un spațiu mărginit de municipiile Ploiești, București și Târgoviște. Evoluția istorică a celor patru comune, apropierea de patru orașe mari cu multe posibilități de câștig financiar, de școlarizare a tineretului, de agajare ca navetist sau stabilire la oraș ca salariat, cel mai adesea în industrie, au fost conjuncturi favorabile pentru depășirea nivelului de subzistență al gospodărilor și crearea premiselor pentru abordarea unei strategii de dezvoltare.

Aceste observații sunt valabile statistic, în realitate continuă să existe și gospodării care evoluează la limita subzistenței, dar și gospodării ce-și completează veniturile cu pensiile sau salariile primite - urmarea muncii la oraș și care se înscriu pozitiv în balanța veniturilor comunei.

O diagnoză foarte sumară a economiei celor patru comune scoate în evidență următoarele:

□ Suprafața medie de teren arabil pe gospodărie depășește dublul suprafeței tipice gospodăriei de subzistență.

□ Sunt multe case noi sau construite în ultimii 30-40 ani. În ultimii 20 ani au fost construite case cu arhitectură și confort urban, proprietarii fiind fiii satului care locuiesc, în prezent la oraș.

□ Localitățile nu au toate rețele de apă potabilă și canalizare, iar rețeaua de drumuri este în suferință.

□ Activitățile nonagricole nu au pondere semnificativă în totalul activității economiei rurale.

□ Activități economice (creștere vite, fabrici de alcool, piscicultură etc) sunt prezente, dar operate de străini de comună (întreprinzători români și străini).

□ Sunt serioase dificultăți la comercializarea surplusului de produse agricole în ciuda apropierii de piețele celor trei mari orașe din vecinătate.

□ Emigrarea tinerilor nu a ajuns să fie un fenomen, este un proces real, dar nu de anvergură. Explicația

este simplă: s-au mai găsit locuri de muncă în zonă și a scăzut mult natalitatea.

□ Fenomenul de îmbătrânire a populației este prezent și are caracteristică un excedent mare de persoane feminine față de bărbați, ceea ce face dificilă lucrarea pământului și creșterea vitelor.

□ Oameni de afaceri din afara zonei achiziționează terenul agricol, preponderent în scop speculativ, reducând gospodăria la perimetrul curții și grădinei. Se consideră fenomenul foarte periculos, greu de controlat și profund dăunător pentru agricultură, deoarece terenul astfel cumpărat (la prețuri mici) rămâne nelucrat (a se vedea terenurile ce mărginesc șoseaua și calea ferată București-Ploiești).

□ Productivitatea terenului agricol este redusă față de performanțele europene, iar culturile de grâu și porumb sunt considerate nerentabile, deoarece s-a redus numărul animalelor și al păsărilor domestice, iar piața sau sistemul subvențiilor nu sunt stimulative.

□ Decalaj mare existent între sat și oraș în domeniile: economic, educațional, cultural, de divertisment.

Zona are însă potențial de dezvoltare ce justifică o Strategie pe termen lung, dedicată acestui scop; atuurile luate în seamă, ca suport al Strategiei, ar putea fi considerate următoarele:

□ Existența unor resurse naturale precum: râurile Ialomița și Prahova, argilă de foarte bună calitate, apă geotermală, etc.

□ Număr redus de analfabeți; mulți copii urmează și cursuri școlare la oraș, pensionarii care au lucrat în industrie au grade diferite de școlarizare, mai ridicate însă, decât gospodării rămași în sat să lucreze pământul.

□ Climat de ordine socială, lipsa conflictelor majore de ordin social, politic, cultural, etnic (aprecierile aparțin Primarilor celor patru comune).

□ Existența unor drumuri județene și naționale, cale ferată ce interferă cu zona și ar putea constitui avantaje pentru funcționarea unor canale de comercializare a produselor și organizarea de activități nonagricole în zonă.

□ Fondurile financiare nerambursabile oferite de Uniunea Europeană au fost în mică măsură accesate până acum (pentru repararea unor podete și poduri, modernizarea școlilor, construirea de grădinițe pentru copii etc); infrastructura ar fi un teren imens de investiții.

□ Comunele mai au încă islazuri, propice creșterii animalelor domestice.

□ Piețele apropiate pentru produse agricole au dimensiuni foarte mari, ceea ce ar da siguranță investițiilor în agricultura zonală

Restricțiile principale ale procesului de dezvoltare a comunelor a zonei celor patru

comune sunt cunoscute, în general, ca acționând la nivelul întregului mediu rural și anume:

□ Demotivarea gospodarilor de a se antrena în activități ce amplifică veniturile proprii.

□ Îmbătrânirea populației, rată redusă a natalității.

□ Decalaj mare între oraș și sat, regăsit în nivelul de trai și venitul anual per gospodărie.

□ Simț redus de inițiativă în inițierea unor activități nonagricole, în găsirea de forme de asociere pentru producția și desfacerea produselor agricole, în găsirea și punerea în funcțiune a unor canale de comercializare a produselor agricole.

□ Politicile de atragere a investitorilor în activități agricole și nonagricole nu sunt inițiate și urmărite riguros, nu sunt stabilite stimulentele ce se oferă, nu este conturat parcul agroindustrial – principalul atractor pentru investitori

□ Primăriile nu au devenit motorul dezvoltării localității, orizontul de timp al Primarilor și al Consilierilor nu depășește, de cele mai multe ori, durata mandatului electoral.

Într-un asemenea spațiu economic, social, politic (ultimul, din nefericire, neprielnic dezvoltării mediului rural) se propune o schiță de Strategie de evoluție a zonei celor patru comune considerându-se că zona are certe posibilități de dezvoltare. Numai dacă ar pune în valoare resursele de apă geotermală pentru obținerea de legume pentru orașele Ploiești, Târgoviște și București, zona ar deveni foarte bogată, atractivă pentru tineri, oameni de afaceri, emigranți ce se întorc în țară, pentru șomerii din industrie și din administrația publică.

STRATEGIA DE DEZVOLTARE A ZONEI - Schiță -

Obiective strategice

Se propune o strategie de dezvoltare pe termen lung (15-20 ani), integratoare la nivelul așezărilor din zonă, bazată pe resurse naturale și de personal proprii și pe fonduri de investiții (și investitori) preponderent din afara zonei.

Economia zonei devine suportul procesului de dezvoltare: modernizarea tuturor activităților care au ca finalitate reducerea decalajelor dintre oraș și sat, stabilitatea populației, alt nivel de trai.

Obiectivul strategic principal devine astfel:

“Amplificarea activității economice în scopul modernizării mediului rural și stabilizării populației”

De amintit că fenomenul actual, periculos pentru satul românesc este depopularea, îmbătrânirea populației, exodul tinerilor. Stabilizarea numărului populației (la o rată de creștere demografică pozitivă) dă sens noțiunii de dezvoltare și justifică strategia.

Obiectivele subordonate obiectivului strategic principal și care formează esența planului de dezvoltare locală – sunt următoarele:

1 Realizarea / modernizarea infrastructurii

și anume:

4

- 1.1. - drumurile publice;
- 1.2. - alimentarea cu apă potabilă;
- 1.3. - alimentarea cu gaze naturale (prioritate, parcurile agroindustriale);
- 1.4. - canalizare și stații de tratare a apelor uzate;
- 1.5. - depozite pentru deșeuri solide.

2 Consolidarea / amplificarea activității economice în agricultură prin:

2.1 - creșterea productivității solului (dublare) prin irigații pe suprafețe reduse de teren și valorificarea apei râului Ialomița.

2.2 - culturi cu valoare adăugată mare precum: plante oleaginoase, materii prime pentru obținerea biocombustibililor (rapită, soia, sorg, etc.)

2.3 - plantarea a 3000 nuci și 300 cireși negri pe teren public-privat pentru obținerea de fructe și lemn de mobilă.

2.4 - organizarea de sere (legume, zarzavaturi, flori, struguri, etc.) încălzite cu apă geotermală și stropite cu apa din râul Ialomița.

2.5 - certificarea calității de “produse ecologice” sau “produse tradiționale”

2.6 - resuscitarea interesului pentru culturile de in și cânepă.

3. Investiții în parcurile agroindustriale:

3.1 - amenajarea parcurilor agroindustriale.

3.2 - ofertă în atenția investitorilor, exemple:

3.2.1 - produse prefabricate din beton (pentru orașele din apropiere);

3.2.2 - materiale de construcții pe bază de argilă;

3.2.3 - producere de biocombustibili;

3.2.4 - morărit și panificație;

3.2.5 - fermă pentru creșterea struților (exemplu Mănăstirea Pissiota);

3.2.6 - conserve de legume;

3.2.7 - sucuri naturale din struguri;

3.2.8. - îmbuteliere apă plată;

3.2.9 - forare și distribuire apă geotermală;

3.3.0 - prelucrare deșeuri din materiale plastice.

4. Consolidarea (amplificarea activității economice în cadrul gospodăriilor individuale):

4.1 - disponibil de apă pentru grădinile de zarzavaturi și legume;

4.2 - pomi fructiferi de înaltă productivitate și valoare economică ridicată;

4.3 - creșterea numărului de păsări domestice;

4.4 - punerea în valoare a izlazurilor comunale, pășuni și creșterea numărului animalelor domestice;

4.5 - diversificarea culturilor din grădini (fructe de pădure, plante, arome, flori, etc.)

4.6 - râul Ialomița: oportunitate pentru creșterea rațelor și găștelor;

4.7 - gestionarea corectă a gunoiului de grajd și folosirea acestuia ca nutreț pentru sol sau comercializare;

4.8 - conserve de legume și zarzavaturi pentru uz propriu și comercializare, eventual de tip ecologic sau tradiționale comercializare;

4.10 - compoturi pentru cantine, cămine, tabere de copii, spitale;

4.11 - alte activități aducătoare de venit;

5. Stimularea unor activități inovatoare ale populației și sprijinirea acestora de a le pune în practică. Domenii de interes :

5.1 - valorificarea complexă a apelor geotermale din zonă: prin termoficarea locuințelor, încălzirea serelor agricole, bazine de locuințelor, încălzirea serelor, bazine de înot, tratament balnear, culturi de biomasă, etc.

5.2 - irigații (râul Ialomița ca sursă) pe suprafețe reduse de teren;

5.3 - preluarea unor practici economice pozitive din activitatea mănăstirilor din județele Prahova și Ialomița (Pissiotă Ghighiu, Crasna, etc.) ce privesc agricultura ecologică, rețete proprii de mâncăruri și dulceațuri, creșterea struților conservarea ciupercilor

5.4 - promovarea sculpturii în lemn la fabrica de mobilă din zonă;

5.5 - inventarierea meseriilor pe cale de dispariție și reconsiderarea unora utile zonei;

5.6 - mijloace de promovare a produselor din zonă pe piețele interne și externe;

5.7 - organizarea unor piețe în interiorul zonei;

5.8 - identificarea unor produse originale, protejarea acestora (brand) și comercializare;

5.9 - organizarea pepinierelor de pomi fructiferi pe lângă școlile din zonă;

5.10 - punerea în valoare a deșeurilor provenite de la unitățile industriale din zonă și a propriilor deșeuri din agricultură;

5.11 - aclimatizarea unor specii de plante ce-și extind arealul către nord, ca urmare a efectului de seră;

5.12 - organizarea de păstrării în zona râului Ialomița;

5.13 - valorificarea surselor regenerabile de energie din zonă;

5.14 - profil modern pentru căminul cultural viitor.

6 Inițierea și extinderea serviciilor în zonă ca, de exemplu:

6.1 - servicii pentru agricultură :

6.1.1 - apă pentru irigații;

6.1.2 - apă caldă pentru sere;

6.1.3 - execuție lucrări agricole;

6.1.4 - transport produse agricole;

6.1.5 - comercializare produse;

6.1.6 - credite pentru agricultură;

6.1.7 - certificarea calității produselor agricole (ecologice, tradiționale);

6.1.8 - depozitarea produselor în vederea comercializării;

6.1.9 - abator (abatoare) pentru animale.

6.2 - servicii în afara agriculturii :

6.2.1 - ofertă pentru amplasamente (teren public sau privat) pentru tabere de copii, cămine pentru persoane în vârstă, persoane cu dizabilități, case de retragere (cu suținere financiară proprie); centre de tratament cu apă geotermală sulfuroasă;

6.2.2 - cantine-restaurant la nivel de comună (pentru cadrele didactice, medicii, funcționarii,

salariații unităților industriale din zonă);

6.2.3 - servicii pentru divertisment.

7 - Modernizarea mijloacelor și ridicarea nivelului procesului de învățământ :

7.1 - modernizarea infrastructurii și asigurarea utilităților necesare;

7.2 - dotare la nivelul școlilor urbane;

7.3 - atragerea de cadre didactice cu nivel profesional ridicat și foarte ridicat prin ofertă de locuințe și locuire, salarizare, integrare în viața comunității, în activități auxiliare. Ideal, cadrele didactice ar trebui să provină din fiii satului.

7.4 - adaptarea curiculei școlare la nevoile zonei și la cerințele tipice societății secolului XXI, ca de exemplu :

7.4.1 - stimularea spiritului inovator;

7.4.2 - însușirea unor elemente ale economiei de piață;

7.4.3 - stimularea spiritului întreprinzător;

7.4.4 - competiția;

7.4.5 - asumarea riscurilor;

7.4.6 - practici agricole dezvoltate în atelierele și loturile de teren proprii.

7.5 - îmbunătățirea calității învățământului, prioritar fiind :

7.5.1 - campania “ zero analfabeți “ ;

7.5.2 - completarea studiilor pentru ciclul V-VIII;

7.5.3 - selectarea copiilor dotați și îndrumarea spre școlile din marile orașe (burse)

7.5.4 - selectarea copiilor supradotați și îndrumarea către școlile de excelență;

7.5.5 - cămine pe lângă liceele din zonă;

7.5.6 - asigurarea deplasării elevilor la și de la școală, idem a personalului didactic;

7.5.7 - rata de promovabilitate a absolvenților de liceu în învățământul superior să crească de 5-10 ori (astăzi este de 2%, ca medie pe țară);

7.5.8 - colaborare profesională între profesorii din zonă și cei din marile orașe;

7.5.9 - grădinițe pentru cel puțin 80% din copii.

8 Desfășurarea activităților culturale la nivel superior față de prezent prin:

8.1 - construirea a trei centre culturale prin reconsiderarea fostelor camine culturale concepute și realizate cu 40-60 ani în urmă , stabilirea de funcții moderne noilor entități, ca: manifestarea culturii zonale, informare, inovare, păstrarea și exprimarea tradiției, prezentare de spectacole, adunări publice, expoziții, inclusiv de interes tehnic-profesional pentru agricultori, comunicare cu exteriorul zonei, centre de creație cultural-artistică, etc.;

8.2 - organizarea de spectacole în sală și în aer liber, festivaluri, concursuri în zonă și în afara zonei.

9 Organizarea divertismentului în mediul rural, prioritar pentru tineri:

9.1 - imaginarea de activități sportive ce pot fi organizate și desfășurate pe terenul

comunal, inclusiv la nivel competițional zonal sau județean;

9.2 - realizarea bazelor corespunzătoare, bazine de înot, teren de fotbal;

9.3 - organizarea de serbări, aniversari, etc., prilej de întâlnire a locuitorilor, de petrecere, schimb de opinii, cunoașterea și afirmarea liderilor locali, evidențierea personală, etc.

9.4 - cercuri de creație pentru copii;

9.5 - săli de sport, corespunzător dotate;

9.6 - pregătirea fizică prevăzută în curricula școlară;

9.7 - întreceri sportive între școli;

9.8 - săli de spectacol.

10 Îmbunătățirea imaginii așezărilor rurale din zonă, prin:

- conturarea centrului comunei, a pieței centrale prin amenajări corespunzătoare;

- controlul aspectului drumurilor, fațadelor clădirilor, gardurilor;

- evidențierea monumentelor și a instituțiilor publice;

- marcarea caselor cu semnificație deosebită: eroi de război, profesorii și învățătorii locali, personalități din zonă, etc.;

- organizarea de muzee de interes local;

- punerea în valoare a unor fântâni publice, arbori centenari. Terenurile virane se pot transforma în miniparcuri, terenuri de joacă pentru copii, etc.;

- amenajarea stațiilor de așteptare pentru mijloacele de transport auto;

- evitarea prezenței deșeurilor solide de-alungul drumurilor, spațiilor publice terenurilor arabile, malul apelor, etc.;

- impunerea imaginii zonei la nivel județean și național;

- valorificarea la nivel național a noțiunilor sau conceptelor de:

* parc agroindustrial;

* cămin cultural modern;

* consolidarea, extinderea activităților economice la nivel de gospodărie;

* irigații pe suprafețe reduse de teren

* adaptări ale legislației actuale în cazul curriculum școlar din mediul rural, local;

* extinderea la nivel național a inițiativei plantării de nuci, cireși negri etc. pe spațiile publice. De exemplu, plantarea a 10 milioane de nuci în următorii 10 ani.

11 Gestiunea situațiilor de risc major, prin:

- inventarierea situațiilor care prezintă risc major pentru zonă. Exemple posibile;

* inundații datorite râului Ialomița;

* defrișării pădurilor;

* înstrăinării terenului agricol;

* sporului demografic negativ;

* ratei ridicate de somaj;

* contaminării apelor freactice cu substanțe organice și agenți

patogeni.

- gestiunea fiecărei situații.

12 Îmbunătățirea activității administrației publice, prin:

- transparența activității, a deciziilor luate;

- motivarea populației la realizarea deciziilor, forme de motivare;

- organizarea entității de urmărire a realizării strategiei de dezvoltare a zonei, în cadrul organigramei Primăriei;

- organizarea unei entități pentru consultanță în afacerile locale în conexiune cu entitatea ce se ocupă de strategie.

Modalități și instrumente de realizare a strategiei

Obiectivele, subobiectivele și activitățile propuse în cele 12 puncte menționate mai sus nu pot deveni realități decât printr-o muncă susținută, tenace, a întregii comunități, condusă inteligent și profesional, cu pasiune și dăruire pentru localitate și locuitorii săi, de către Primărie (Primar, Consilieri, angajați). Acest **comandament** ce-și asumă modelarea viitorului comunei trebuie să fie active pe toată durata preconizată pentru atingerea obiectivelor strategice, durată care presupune o etapă scurtă (cca 4 ani), medie (cca 10 ani) și lungă de timp (peste 20 ani). Aceasta înseamnă mai multe mandate electorale, mulți primari, dar toți aplecați asupra realizării Strategiei și îmbunătățirii continue a ei și perfecționării managementului acesteia.

Formarea acestui **comandament** este etapa de start a evoluției comunei, urmărită printr-o Strategie. De calitatea comandamentului, privit în perspectiva multor ani, depinde avansul mai lent sau mai alert al comunei către dezvoltare sau, dimpotrivă, către involuție. Comandamentul este caracterizat prin motivație comună, omogenitatea intențiilor în favoarea comunității, prin cunoașterea și slujirea intereselor cetățenilor. Jurnalulilor de bord trebuie să fie Strategia și modul de realizare a obiectivelor. Culoarea politică a membrilor comandamentului nu este în contradicție cu obiectivele Strategiei ci trebuie privită numai ca drapelul sub care, membrul de partid, luptă pentru a găsi modalități de realizare în condiții optime a obiectivelor ca: atragere fonduri de la buget, realizare infrastructură, modernizare școli, atragerea investitorilor, punerea în valoare a comunei (economic, cultural, turistic, educațional, etc).

Comandamentul trebuie să aibă un **plan de bătaie** care să definească precis obiectivele, etapele și forțele pe care se bazează să câștige bătălia cu inamicii neîndurători ca: sărăcia, nepăsarea, demotivarea muncii, hoția, beția, lipsa de solidaritate umană, demagogia etc. Acest plan de bătaie îl formează **Strategia de evoluția a localității** și care aparține, atât ca elaborare cât și ca realizare (și prin rezultatele scontate), tuturor membrilor localității. Indiferent cine elaborează Strategia, o firmă de specialitate sau un colectiv din comună, ea trebuie să fie cunoscută, completată cu gândirea, experiența tuturor locuitorilor, însușită în final de Consiliul Comunal și devenită act pentru ordonarea activităților viitoare ale Primăriei și

ale locuitorilor.

A treia etapă obligatorie a desfășurării unei Strategii este **detalierea acesteia pe programe, proiecte, activități** sau lucrări cu indicarea persoanelor responsabile de realizarea lor, la termenele necesare ce rezultă dintr-un grafic centralizator, dar și cu indicarea mijloacelor necesare realizării obiectivelor.

O altă etapă importantă, mai ales pentru comunele cu restricții financiare este ierarhizarea **mijloacelor financiare** necesare după volumul acestora și după surse sigure, probabile sau incerte de acoperire. Prima categorie – importantă pentru motivarea participanților la realizarea Strategiei - este evaluarea acțiunilor, lucrărilor, programelor ce nu implică eforturi financiare și, după cum se poate observa din parcurgerea celor 12 puncte strategice prezentate mai sus, pot reprezenta 20 – 30% din totalul lucrărilor prevăzute în Strategie.

Surse de finanțare, cu un anumit grad de probabilitate pot fi considerate și:

- Fonduri nerabursabile sau cu cofinanțare din partea Uniunii Europene, importante prin volumul lor și prin destinație, dar greu de accesat din cauze proprii autorităților române locale și centrale. Ele nu vor mai fi disponibile pe termen mediu și lung și reprezintă o oportunitate greu de compensat în viitor.

- Fonduri disponibile, în măsură variabilă, ale emigranților din zonă ce se înapoiază în țară și vor să se angajeze într-o afacere proprie. Această afacere trebuie să se regăsească printre obiectivele Strategiei și să fie cunoscută dinainte de emigrant (parcurile agroindustriale îi pot pune la dispoziție terenul necesar inițierii afacerii).

- Creditul agricol (Banca agricolă) care întârzie să devină operativ dintr-o mare eroare a autorităților centrale. Poate fi încercată organizarea unor Bănci locale, experiență cunoscută în România în anii 30, cu rezultate bune. Baniile se colectează de la deponenții locali, emigranți, fiii satului, alte persoane interesate. Dublarea venitului agricultorilor prin amplificarea activității economice pe termen mediu ar putea alimenta o parte din fondurile Băncii locale de credit.

- Fonduri de la bugetul statului : acestea vor fi din ce mai greu de primit; România are o economie destructurată, mari datorii la forurile bancare internaționale, dependentă energetic și alimentară de import, resursele naturale i-au fost externalizate, administrația este excesiv de birocratizată până la blocarea activităților, iar actul de decizie economică este politizat aproape integral.

- Fonduri atrase de la investitori: este marea speranță într-o revigorare a activității economice agricole și, mai ales, nonagricole, dar investitorii trebuie atrași, iar atragerea lor presupune o adevărată artă prin care să convingă că zona, comuna, asocierea a mai multor comune oferă cea mai bună amplasare pentru o anumită investiție.

- Fonduri conjuncturale ce depind de abilitatea autorităților locale de a le descoperi și accesa. Ele provin de la organizații străine, ambasade, programe sau proiecte internaționale, personalități diverse etc.

- Economii ale populației provenite din reducerea cheltuielilor cu consumul băuturilor alcoolice și țigărilor; se poate aprecia la 1- 2 mild euro asemenea

cheltuieli făcute de populația din mediul rural. Renunțarea la produsele procurate de la oraș și care pot fi realizate în comună ca: pâine și produse de panificație, produse alcoolice de proveniență locală și care se pot vinde prin cele cca 80 puncte comerciale ce oferă băuturi alcoolice din afara zonei, realizarea programului “cornul și laptele” sau “cornul și mierea” cu produse locale. Dublarea sau triplarea numărului de stupi și reducerea consumului de zahăr, obținerea de sucuri naturale în locul celor chimizate sau sintetice sunt alternative la ieșirea de bani din zonă și amplificarea activității economice.

- Obținerea de burse pentru studii, premii din câștigarea unor concursuri, granturi diverse etc.

Odată cunoscute aceste surse de finanțare se poate trece la o altă etapă a Strategiei și anume la **selectarea obiectivelor ce pot fi realizate pe termen scurt, mediu și lung**. Înaintea etapizării Strategiei trebuie gândită și modalitatea de a găsi **aliați în sprijinul Strategiei**, aliați în interiorul și, mai ales, în exteriorul localității. Pot fi avute în vedere următoarele acțiuni:

- Cooptarea în cadrul **comandamentului** și a cadrelor didactice din comună, medicii din cadrul dispensarului (la nivel de consilieri), reprezentanții cultelor, oameni de afaceri din comună sau zonă, fiii ai satului ce acceptă să colaboreze cu Primăria etc.

- În exteriorul satului important este lobby-ul exercitat la nivelul autorităților județene, și al autorităților centrale cu ajutorul primarului, deputaților și senatorilor.

- Camera de Comerț, Organizațiile profesionale și patronale, Asociația primarilor, hipermarketurile din apropiere etc. pot fi folosite în favoarea realizării obiectivelor strategice.

- Asocierea dintre comunele alăturate poate oferi sinergismul necesar reducerii eforturilor realizării unor obiective și obținerii unor efecte mai importante decât dacă ar fi realizate de o singură comună.

În încheierea considerațiilor succint prezentate mai sus se poate observa că asocierea a patru comune vecine la un program comun de dezvoltare (formalizat printr-o Strategie) trebuie să accelereze procesul de evoluție, de progres al localităților prin concentrarea eforturilor pe puncte cheie ale procesului de dezvoltare și anume:

- Crearea de canale de comercializare a surplusului de produse agricole.

- Privirea cu seriozitate a formelor de asociere a țăranilor la obținerea produselor agricole (acolo unde acest lucru este posibil) și la desfacerea produselor, etapă fără de care marketingul produselor agricole oferite comercializării este aproape nul. Hipermarketurile discută, încheie contracte cu parteneri ce pot oferi cantități mari de produse, la calitate garantată și forme de condiționare (ambalare) moderne, dar și la termene certe. Contravaloarea produselor se achită prin bănci, furnizorul trebuind să aibă cont deschis într-o bancă.

- Coordonarea strategiilor de evoluție ale fiecărei comune, astfel încât să se evidențieze obiectivele identice. Imaginarea și găsirea de modalități de urmărire a obiectivelor strategice comune pe toată

durata necesară realizării acestora.

□ Motivarea întregii populații la realizarea Strategiilor și convingerea că astfel, viața în mediul rural poate accede la nivele superioare celor actuale, iar viitorul devine previzibil.

□ Eforturi continue pentru atragerea investitorilor și conceperea pachetului de stimulente de a-i interesa să investească, mai ales în activități nonagricole, în prelucrarea produselor agricole, în crearea de noi locuri de muncă. Desemnarea parcurilor agroindustriale comunale sau la nivelul celor patru comune este unul din atractorii importanți pentru investitori.

□ O gândire comună de a găsi soluții la scăderea ratei creșterii demografice, creșterii continue a nivelului procesului de învățământ și la amplificarea activității economice în cadrul gospodăriei, știut fiind că un țaran folosește astăzi, mai puțin de jumătate din timpul calendaristic disponibil pentru activități agricole, restul timpului așteaptă să fie folosit pentru propria lui bunăstare și pentru dezvoltarea comunei, catalizatorul trezirii acestui imens potențial este **comandamentul, prin instrumentul său - Strategia.**

2

pornind de la acest studiu de caz însoțit de proiectul ce s-a putut dezvolta pe baza lui, putem ajunge la o viziune mai largă privind întreaga zonă, pe care am intitulat-o:

Amplificarea activității economice în zona VALEA PRAHOVEI prin punerea în valoare a produselor agricole tradiționale și a turismului

Premise

Produsele agricole tradiționale (cvasidispărute în țările din vestul Europei), trebuie promovate comercial deoarece ele domină agricultura din zona de deal – munte ce caracterizează Valea Prahovei. Menținerea acestor produse în structura producției agricole și în oferta comercială către piețele de pe Valea Prahovei are ca argumente:

□ Sunt rezultatul agriculturii practicate pe loturi de teren reduse, ca suprafață.

□ Calitate superioară față de produsele agriculturii moderne (zestrea genetică a plantelor nealterată mult timp), nechimizate, în general.

□ Produse compatibile cu gustul și dieta populației.

□ Alternativă la produsele agricole importate de marile lanțuri comerciale transnaționale.

□ Diversitate mare sortimentală de produse.

□ Reprezintă o șansă de supraviețuire a micii gospodării rurale.

□ Țăranii știu să le cultive, conserve sau să le transforme în alimente

Program de valorificare a produselor agricole tradiționale.

produselor agricole tradiționale PAT) provenite din agricultura practică în zonele vicinale Văii Prahovei și comercializarea acestora în stațiunile cuprinse între Câmpina și Timiș.

Componentele de bază ale programului sunt următoarele:

□ Bazinul geografic (potențialul de producție) cuprinde zonele de deal și munte, mai puțin de șes, din vecinătatea Văii Prahovei unde se practică agricultura tradițională.

□ Piața este reprezentată de turiștii din stațiunile destinate acestui scop, de călătorii de pe șoselele existente și cele ce se vor construi pe traseul București – Brașov.

□ Canalele de comercializare necesare atingerii scopului Programului.

Diagnoza situației actuale

Succint, situația produselor tradiționale comercializate pe Valea Prahovei, prezintă următoarele trăsături:

□ Lipsă de informare și de organizare a agricultorilor privitoare la PAT.

□ Spirit întreprinzător redus, suprapus peste fenomenul îmbătrânirii populației

rurale, sărăcirea populației, absența creditului rural pentru investiții în gospodărie.

□ Lipsa sistemului și a rețelelor de colectare, condiționare (sortare, ambalare, depozitare), atestarea calității, transportul produselor, comercializare.

Etape critice pentru realizarea Programului

Se pot distinge trei etape principale care condiționează succesul Programului și anume:

a. *Crearea pieței pentru PAT.* În afara potențialului actual de turism se poate aștepta la **amplificarea mult a turismului** din zona Văii Prahovei prin promovarea turismului de sfârșit de săptămână atât în stațiunile existente cât, mai ales, în viitoarele facilități ce apar, prin:

□ Amenajarea albiei râului Prahova și a afluenților prin: nivelarea malurilor, construirea de minibaraje pentru acumulări de apă care vor fi baze de pescuit sportiv, suport pentru organizarea de spații pentru camping, plajă, baie, jocuri distractive, sport, picnicuri în locuri special amenajate, spații pentru copii și oameni în vârstă etc.

□ Conceptul de spațiu ecologic ar trebui să domine tot ce se amenajează pe Valea Prahovei și ar trebui să influențeze și punerea în valoare turistică a zonei.

□ Exploatarea apelor geotermale din întreaga zonă a Văii Prahovei, Câmpina, în special, în scopul obținerii de apă caldă pentru alimentarea serelor agricole, termoficare, bazine deschise sau acoperite pentru înot, transformare în energie electrică, tratament balnear etc.

□ O schemă asemănătoare se poate concepe și pentru apele sulfuroase din zona Sinaia

□ Găsirea de soluții pentru asigurarea cazării (1-2 nopți) turiștilor de sfârșit de săptămână care sunt și vor fi predominant bucureșteni. Zecile sau sutele de mii de turiști ce sunt așteptați, într-o perspectivă pe termen lung, să petreacă 1-2 zile pe Valea Prahovei aduc cu ei și probleme ale căror soluții trebuie căutate și puse în practică. Sunt avute în vedere: parcarea automobilelor, poluarea produsă de acestea în zonă, necesarul de apă potabilă, tratarea apelor uzate și păstarea calității apei râului Prahova, gestiunea deșeurilor solide și lichide, amplasamente pentru spațiile de cazare și de divertisment. Toate acestea înseamnă locuri de muncă sezoniere sau permanente, care aduc după sine și cerințe noi pentru piața produselor alimentare.

□ Organizarea turismului montan de proximitate (cazare pentru o noapte la baza muntelui) se adresează, precumpănitor tinerilor cu situație materială modestă, observație care va influența și consumul alimentelor, oferta trebuind a fi adaptată acestei categorii de turiști, în creștere numerică.

b. Realizarea infrastructurii de comercializare a PAT. Trebuie făcută atât în situația existentă cât și concomitent cu dezvoltarea zonei turistice. Pot fi avute în vedere inițiative ca, de exemplu:

□ În mod conjunctural, întreprinzătorii ar trebui recrutați dintre foștii agricultori emigranți și care revin în țară cu un minim de capital și sunt dornici, sau obligați, de a iniția o afacere.

□ Pe amplasamentul autostrăzii București – Brașov pot fi prevăzute câteva locații pentru comerțiazarea PAT. Aceste locații trebuie incluse în proiectul autostrăzii, rezervându-se spații pentru complexe comerciale cu preparate din PAT, parcaje auto, restaurante, locuri de joacă pentru copii, etc.

□ La nivelul întregii zone turistice a Văii Prahovei și a producătorilor de produse agricole, inclusiv de tip tradițional sau ecologic trebuie gândite și stabilite amplasamente pentru infrastructura de comercializare a PAT ca: depozite, restaurante, complexe agroalimentare cu activități conexe ce interesează și rețin turiștii, minicrame, puncte de vânzare produse și preparate alimentare pentru consum în zonă sau acasă, teacuri pentru prepararea mustului, a sucului de mere, alte sucuri naturale etc. Autoritățile publice locale, reprezentanții asociațiilor de producători agricoli vor stabili cu gestionarii autostrăzii și ai zonei turistice Valea și cu investitorii în realizarea acestei infrastructuri regimul patrimoniului, aprovizionarea cu utilități, taxe etc.

c. Potențarea zonei agricole sau stimularea acesteia de a produce PAT pentru zona Valea Prahovei, sursă de câștiguri suplimentare pentru agricultori. Măsurile posibile:

□ Intervenția autorităților publice pentru informare, finanțarea unor activități, realizarea zonei turistice Valea Prahovei, infrastructură de transport în mediul rural, etc.

□ Promovarea unor forme de asociere pentru producerea și/sau desfacerea PAT.

□ Organizarea la nivel de comună a unor spații

pentru sortarea, ambalarea, depozitarea produselor agricole în vederea expedierii la beneficiari sau la piață.

□ Atestarea (certificarea) calității de produs tradițional sau ecologic.

□ Transformarea țăranilor în fermieri pentru a putea încheia contracte comerciale, cu cont în bancă, activitate de marketing. Asocierea poate facilita aceste cerințe ale comerțului modern.

□ Organizarea abatoarelor pentru păsări și animale (eventual, miniabatoare) și ambalarea (mai târziu, procesarea) produselor rezultate.

□ Motivarea forței de muncă feminine de preparare în vederea comercializării de produse ca: dulceturi, fructe uscate, sucuri, ciuperci conservate, conserve de legume, compoturi, șerbet, prăjituri de casă, pâine de casă etc.

□ Includerea în oferta de PAT și a produselor apicole, fructelor de pădure cultivate în grădină, produse din lapte, pastramă, nuci și preparate din nuci, băuturi alcoolice produse în gospodărie, cidru, hidromel, vin-pelin și vin-mentolat, secărică, vișinată etc.

□ Produsele de tip artizanat pot însoți oferta de PAT. De pildă, băuturile alcoolice pot fi vândute, fiind amabalate și în vase ceramice (tip ulcior) sau din lemn (tip ploscă), etc.

Modalități de realizare a Programului

Un complex de instrumente trebuie mobilizat pentru a face Programul viabil ca, de exemplu:

a. Instrumente de ordin administrativ. Prioritare pentru realizarea Văii Prahovei turistice se consideră următoarele:

□ Stabilirea responsabilității gestiunii zonei Văii Prahovei și realizării Programului de amplificare a activității economice în zonă, prin organizarea turismului de sfârșit de săptămână și prin promovarea PAT. Posibil ca inițial, entitatea organizatorică să fie Consiliul Județean Prahova sau forme de investiție public-privat.

□ Delimitarea spațiului geografic ce privește comercializarea PAT și a arealului agricol de producție.

□ Finanțarea Programului pe etapele realizării lui.

□ Corelarea PUG-ului localităților din zona turistică a Văii Prahovei cu noul Proiect și cu Proiectul autostrăzii București – Brașov.

□ Conceperea măsurilor de reducere a impactului ecologic al transportului în zonă prin: modernizarea transportului pe calea ferată, prevederea de culoare pentru bicicliști de-a lungul autostrăzii București - Brașov, transport cu autobuze, etc.

□ Atenuarea dezavantajelor economice și sociale ale turismului de sfârșit de săptămână prin preverea în Proiect a destinațiilor pentru construcții ce privesc tabere de vacanță, tabere pentru copii, cămine diverse, școli cu internate, centre de instruire naționale și internaționale în domeniile turismului, alpinismului, pregătirii mâncărurilor ecologice și cu PAT, turism balnear, școli de înot pentru copii și amatori și pentru performanță (pe baza apei geotermale din zonă), centre de tratament al sănătății pe baze

neconvenționale (valorificarea experienței bune acumulate până în prezent), pescuit sportiv pe tot râul Prahova și concursuri de pescuit, centre pentru recuperare medicală și convalescență, case de retragere pentru pensionarii cu stare materială bună, centre de perfecționare profesională, solarii diverse, ștranduri, etc.

□ Stabilirea regimului proprietății în zonă și a spațiului adiacent autostrăzii București - Brașov pentru a facilita realizarea infrastructurii de comercializare a PAT.

Instrumente de ordin economic care susțin Proiectul turistic al Văii Prahovei dintre care:

□ Politici pentru atragerea investitorilor în zonă.
□ Găsirea de surse financiare pentru regularizarea albiei râului Prahova, amenajarea și modernizarea drumurilor din zonă, rețele de apă potabilă, canalizare, tratare ape uzate, rețele electrice, amenajarea râului Prahova pentru pescuit, sonde pentru apă geotermală etc.

□ Soluții pentru asigurarea cazării turiștilor de week-end; reconsiderarea potențialului existent și amplificarea acestuia inclusiv prin punerea în valoare a fondului de locuințe al populației din zona Văii Prahovei care trebuie adaptate la cerințele turismului de sfârșit de săptămână la începutul sec. XXI.

□ Diversificarea ofertei turistice astfel încât, Valea Prahovei să fie atractivă tot timpul anului incluzând și turismul montan.

□ Stabilirea capacității Văii Prahovei de a primi și găzdui un număr optim de turiști de sfârșit de săptămână, dată esențială pentru proiectarea zonei, dar și pentru producătorii agricoli din zona adiacentă pentru a-și stabili planurile de producție.

□ Creditul agricol să devină o realitate în economia rurală.

□ Veniturile aduse de proiectul Văii Prahovei și de comercializare a produselor agricole sunt integrate la nivelul tuturor participanților și trebuie văzute pe termen lung pentru a amortiza investițiile mari în infrastructură.

La nivel conceptual, decidenții, specialiștii, autoritățile publice ale localităților din zonă, asociațiile de producători agricoli etc. Trebuie să colaboreze pentru a realiza un complex turistic de mare întinere geografică și care s-ar putea extinde până la Brașov, integrând localitățile existente cu noile construcții tipice sec. XXI, punând în evidență atuurile zonei, atuuiri fără de care proiectul turistic al Văii Prahovei nu are rost. Printre acești atractori de prim rang s-ar putea nota:

□ Muntele cu tot ce înseamnă el pentru turismul din toate anotimpurile.

□ Apa, găsită ca râul Prahova și afluentul său – Doftana și, mai ales, apele geotermale exploatate în zonă. Ultima resursă naturală ar putea deveni motorul dezvoltării zonei turistice și a celei agricole dacă este inteligent pusă în valoare prin transformare în energie termică, electrică, dacă alimentează zeci de bazine de mari dimensiuni destinate înotului și divertismentului și sute sau mii de piscine, ori

dau viață serelor pentru legume, zarzavaturi și fructe din zona agricolă adiacentă.

Amenajarea pentru pescuit a râului Prahova (până în apropierea

Municipiului Ploiești) ar atrage în rândul turiștilor și un segment din

populația în vârstă a marilor orașe apropiate, dar ar și favoriza amplasarea

locurile de campare a turiștilor, a construcțiilor de case de vacanță, hoteluri,

solarii pentru persoane de toate vârstele, organizare de picnicuri, magazine de comercializare PAT etc.

□ Aproximarea de Municipiile Ploiești, Brașov, București, Târgoviște trebuie privită ca un atu de prim rang și tratată ca atare ca posibilități de deplasare a omenilor, mărfurilor, mijloacelor de asigurare a serviciilor etc, iar toate acestea gândite după criteriul ecologic și al câștigării de timp. Dacă aceeași decidenți care încearcă de cca 20 ani să fluidizeze transportul auto pe o zonă restrânsă de șosea, București-Otopeni vor proiecta și transportul în incinta zonei turistice a Văii Prahovei, proiectul descris mai sus nu se poate realiza într-o sută de ani !

□ Turismul pentru sănătate poate deveni al patrulea atractor al zonei, suportul acestuia fiind: apele geotermale cu conținut de sulf, climatul, calitatea aerului și a apei, dietele bazate pe alimente de calitate ecologică și tradițională, realizările notabile ale medicinei neconvenționale, posibilitățile de divertisment.

□ În sfârșit, al cincilea atractor poate deveni, într-o Europă unde concurența pe piața serviciilor turistice este acerbă, calitatea resursei umane: calitatea ireproșabilă a serviciilor (însușită în școli organizate în zonă), ordinea socială, aspectul și comportarea populației, inclusiv a țăranilor care vin să-și vândă produsele, curățenia de tip Occidental (noțiune rar cunoscută în România), condițiile de igienă de același tip, etc.

Observații finale

Programul schițat mai sus prezintă ca principale avantaje:

□ Demonstrarea viabilității sistemului agricol actual, cu toate tarele lui, din zona de munte și deal, căruia i se crează posibilități de comercializare a produselor excedentare și anume pentru acelea pe care el știe cel mai bine să le cultive. Este posibil să se împiedice sau să se întârzie depopularea satelor din zonă.

□ Perspectivă pentru agricultorii ce se înapoiază în țară după ce au lucrat în străinătate de a se angaja într-o activitate productivă.

□ Creare de locuri noi de muncă.

□ Impunerea pe piața internă și ulterior și pe cea externă a produselor agricole tradiționale, alternativă la produsele agriculturii moderne, supraviețuirea micii gospodării rurale din vecinătatea Văii Prahovei.

□ Modalitate pentru populația cu venituri modeste de a-și petrece sfârșitul de săptămână nu departe de reședința lor.

□ Dacă programul Zonei turistice a Văii Prahovei are succes și alte zone ar putea să-l imite: Valea

Argeşului, Valea Teleajenului, Valea Bistriței etc.

□ Caracterul de program demonstrativ cu valențe semnificative ca magnitudine (sociale, economice, ecologice etc) ar trebui susținut pentru a fi încadrat într-unul din Programele finanțate de Uniunea Europeană.

□ Punerea în valoare a unor resurse naturale incomplet valorificate în prezent.

□ Capacitatea decidenților de a iniția și realiza proiecte de anvergură care să fie compatibile cu interesul național.

Ultima aserțiune de mai sus poate fi și condiționarea esențială a reușitei unui asemenea Program.

Deci a face satul prahovean un suport pentru

statiuni iar stațiunile un debuseu pentru ele

Acelasi lucru se poate face si la mare si in toate judetele cu statiuni turistice consacrate. Satul devine un prestator de servicii pentru statiune, ajugand pana la cele cultural artistice + cu o programare permanenta a formatiilor din comune pe scenele si estradele statiunilor, odihna in acestea constituind si o delectare folclorica. Prin aceasta se va ajunge la o imbinare mai organica intre turismul propriu zis si agroturism, localitatea rurala care ofera servicii devenind, cum este normal, o anexa si o suplimentare a posibilitatilor oferite de intreaga zona turistica, dar toate bogatiile de traditie alimentara, sportiva sau artistica punandu+și amprenta in egala masura asupra satelor si statiunilor.

NOTA AUTORILOR:

Subliniem aici, la acest studiu de caz, intenția, tendința și chiar posibilitatea de a face din satul prahovean și producția lui alimentară, artizanală și chiar a altor industrii apte să se dezvolte, un suport de produse locale pentru stațiunile turistice și balneoclimatice. Iar din aceste stațiuni care vor căpăta un plus de specific local, deci un plus de atractivitate prin asemenea produse locale, un important debuseu pentru vânzarea lor, valorificarea lor turistică, promovarea lor la standarde europene.

Am ales dinadins acest județ care are și o economie agrară de mare potențial agricol, horticol, pomicol, avicol, animalier, forestier, cu zone diferite: carpatice, subcarpatice, de câmpie sau de importanță hidrografică și cu microclimate diferite, tocmai pentru a se putea demonstra prin el modul în care ruralul producător de bunuri alimentare și de industrie casnică poate aduce o mare contribuție la personalizarea ofertei turistice în zone atât de importante cum sunt Valea Prahovei, Vălenii de Munte și Cheia, Slănicul și Telega, Breaza și Cornu.

*Conjugarea intereselor de dezvoltare dintre rural și urban pot produce aici minunea unui specific local bine valorificat prin susținere reciprocă. Dacă, pe lângă bogăția naturii și a climei care le fac astăzi celebre, marile și micile stațiuni turistice vor fi aprovizionate, nu cu banalele produse universale din supermarketuri, ci cu cele mai reale produse autohtone care pot căpăta în timp marcă europeană, atunci turiștii care și așa vin destui doar pentru peisaj și climat, vor veni pentru celebrele vinuri prahovene, pentru brânzeturi și mezeluri specifice, pentru **Cu timpul, perseverând, suntem siguri că se va dezvolta și o gastronomie specifică, având rețete de bucătărie specifică, oferte alimentare specifice, artizanat specific, adică tot ce constituie atracțiile și mijloacele specifice de dezvoltare a turismului.***

Mai mult decât atât: Îndrăznim să afirmăm că o asemenea conlucrare de piață va putea contribui substanțial la dezvoltarea culturii locale valorificând tradițiile și chiar atele culte prin oferta artistică pe care fiecare formație comunală o poate oferi scenelor din stațiunile turistice. Organizarea unui program permanent de rotire pe aceste scene a talentelor și formațiilor din județ va contribui, pe de o parte, la acest specific atractiv oferind turiștilor ca „entertainment” nu numai producții artistice de circulație

generală pe care, ca și produsele de supermarket, le pot găsi oriunde, ci lucruri noi, inedite, din creația noastră culturală care este în plină vigoare și, în plus, absolut specifice zonei. Pe de altă parte însă, valorificate printr-un management inteligent pe scenele stațiunilor turistice cărora le-ar da culoarea originală a unor petreceri specifice, cum se întâmplă în întreaga lume prin conjugarea atracțiilor turistice cu carnavalurile de tradiție locală, asemenea activități culturale locale care au nevoie astăzi de finanțare din partea Consiliilor locale și județene, ar putea începe să se autoîntrețină, măcar parțial, ceea ce va fi o bucurie pentru primari, dar vor fi și stimulate la perfecționare și diversificare artistică prin pretențiile pe care, chiar și sub formă de concursuri pe teme datele-ar avea de la ele organizatorii din stațiuni.

Din asemenea motive ne-am ales pentru acest studiu de caz județul Prahova. Pornind de la experiența de aici, același lucru se va putea face și la mare și în toate județele cu stațiuni turistice consacrate. Satul devine un prestator de servicii pentru stațiune, ajungând să ofere în condiții de aprovizionare ritmică ce ajunge la contracte ferme de la produse alimentare și de industrie casnică, până la cele culturale artistice cu o programare permanentă a formațiilor din comune pe scenele și estradele stațiunilor, odihna în acestea constituind și o delectare folclorică.

Un alt rezultat va fi că, prin aceasta se va ajunge la o îmbinare mai organică între turismul propriu zis și agroturism, localitatea rurală care oferă servicii devenind, cum este normal, o anexă și o suplimentare a posibilităților oferite de întreaga zonă turistică, toate bogățiile de tradiție alimentară, sportivă sau artistică punându-și amprenta în egală măsură asupra satelor și stațiunilor.

ANEXA:

APEL CĂTRE PRIMARIII COMUNELOR ROMÂNIEI

MOTTO:

*Fără a se vorbi între ei, tot mai multi gospodari
care încearca sa-și valorifice producția la piață
sint nevoia să spună:
„Nu există în țara asta lucru mai prost plătit decât
munca țăranului”.
Ei bine, cum îi convingem că poate fi și altfel ?!*

Doamnelor și domnilor primari, la început de an nou, în virtutea vechii colaborări și conjugări de forțe pentru progresul satului românesc, revista noastră vă roagă să dați atenție propunerii pe care o prezentăm mai jos și să ne sprijiniți în dezbateră pentru perfecționarea și definitivarea ei. Este o propunere ce pare mărunță, referindu-se la foarte mici mijloace economice și foarte mici cantități de mărfuri, dar care privește atât de multe gospodării ce vegetează astăzi la limitele subzistenței și atât de mulți oameni pe care-i macină astăzi inerția încât, printr-o abordare responsabilă, fără mari pretenții s-ar putea ajunge la rezolvarea prin forțe proprii a unor grave probleme sociale:

ARGUMENT

Pornim argumentarea noastră atât de la nevoia socială de depășire a stării de inerție ce caracterizează viața multor comune în care lipsa inițiativei de producție devine chiar mai gravă decât sărăcia iar, din furnizor de hrană satul devine consumator al unor produse aduse din altă parte, cât și de la cea economică de a nu mai lăsa, chiar pe fondul unui consum restrâns, să se piardă, prin nepăsare sau lipsă de inițiativă, roadele unei producții curente pe care gospodăria țărănească tot o are. Neglijate, grădina și livada pe care săteanul tot le posedă, ca și anumite îndeletniciri casnice, agrare ori alimentare pe care el tot

le-a deprins, nu se mai valorifică. Ele produc stări și de inerție dar și de sărăcie, precum terenurile care nu se lucrează, fructele care nu se culeg sau păsările și animalele a căror reproducere nu mai contează. Ca să nu mai vorbim despre celelalte valori, ale meșteșugurilor și micilor îndeletniciri ale lucrului de mână care au constituit mândria multora dintre etapele civilizației noastre, iar acum dispar de la noi în vreme ce căutarea produselor lor în lume este tot mai apreciată.

Motivul este limpede: o lume industrializată începe să refuze patriarhalitatea micilor produse. Sau, chiar dacă nu o refuză, o înăbușă atât cu produsele ei de serie cât și cu măsurile fiscale și birocratice croite după dimensiunile marilor industrii și strivindu-l prin greutatea birocrăției lor pe micul producător. Producțiilor gigante nu le mai pasă nici de firul de ceapă, nici de împunsătura de ac, nici de tristețea unui islaz comunal pe care nu pasc vite, nici măcar de bibilica pe care nu știi dacă gospodina o crește pentru ouăle ei mici sau pentru frumusețea existenței ei ca atare. Marile industrii trec cu tăvălugul peste asemenea amănunte, iar birocrăția financiară pe care ele o presupun sufocă pur și simplu o asemenea viață văzută la dimensiuni mici.

Și, totuși, populația noastră la asemenea dimensiuni trăiește pe mai bine de jumătate din acoperirea geografică a țării, iar această sufocare, chiar dacă uneori se rezolvă economic prin cine știe ce forme

neproductive de protecție socială, devine o mare problemă socială, golind de inițiativă o bună parte din populația țării și gonind generațiile din sat. Iar, dacă marile sisteme economice care vor să-și producă mărfurile lor considerându-ne pe noi importanți numai în măsura în care li le consumăm, au alte preocupări, nu același lucru putem spune despre oamenii hărăziți să simtă și să rezolve problemele satului. Aceștia sunteți dumneavoastră, care trăiți în respectivul mediu, vă dați seama de nevoile unui asemenea mediu, simțiți așa cum simt și ceilalți concetățeni ai dumneavoastră și nu puteți rămâne indiferenți la dereglarea naturii însăși a satului ca existență socială. Din acest motiv, temeiul propunerilor noastre sunt oamenii locului, liderii de opinie, primarii și consilierii locali, consiliile locale care trebuie și au dreptul să ia decizii nu în funcție de covârșitoarele probleme ale macroeconomiei mondiale, ci pornind de la firul de iarbă pe care îl cosește concetățeanul său. Este vorba de legislația locală, în sprijinul măruntei producții locale care, bine chibzuită, poate aduce la fel de mari beneficii ca și marea producție care a dus la înrobitorile legi economice ale globalizării. Este vorba de inițiativă în hotărâri locale care să-i avantajeze pe cei mai mici producători care, chiar dacă producția lor de astăzi nu reprezintă altă pondere decât în supraviețuire, vor avea întotdeauna un surplus, dacă vor ști că îl pot valorifica. Această valorificare a produselor locale pe o piață locală ar trebui să capete atenția principală a autorităților administrației publice locale iar, pentru specialiștii în drept și în fiscalitate din primării, ar trebui să conducă la propuneri de exceptare de impozite și taxe, ba chiar de sprijin financiar prin care aceste autorități să încurajeze inițiativa comercială la scara ei cea mai mărunță, stimulându-i pe cei care valorifică ceea ce omul produce în curtea lui și în casa lui – prisosul de legume, de fructe, de păsări, ca și îndemânarea de a țese, a împleti, a lucra lemnul sau pieile, sau lutul, ajungându-se atât la a nu se mai aduce legume trecute pe la oraș, cât și a retrezi îndemnarea ce naște artizanatul atât de căutat în lumea civilizată tocmai prin formele lui de unicat. Noi credem într-o asemenea redresare spre hărnicia ce duce la micul câștig, la venitul mărunț

dar care se adună în timp dacă nu i se

pun piedici prin măsuri absurde de taxare, așa cum suferă și IMM-urile, darămite asemenea firave începuturi de activitate casnică. Si credem în puterea de a discerne a fiecărui ales local, privind viața concetățenilor săi, sprijinirea acestora cu avantaje pentru asemenea inițiativă.

În dorința noastră de a crea la nivel de țară, pentru stimulare și monitorizare, un **CENTRU DE STUDIU ȘI INSTRUIRE PENTRU COMERȚUL ȘI MEȘTEȘUGURILE TRADIȚIONALE**, ne adresăm primăriilor și consiliilor locale cu asemenea gânduri care să le conduca măsurile și hotărârile spre ceea ce este specific și, mai ales, spre ceea ce este posibil pentru a reda satului românesc spiritul de inițiativă, oricât de mărunță ar fi ea și oricât de modeste ar fi rezultatele ei economice. Pentru că acestea vor fi rezultate realizate prin forțe proprii și îi vor reînvia pe oameni să se bazeze pe forțe proprii, ceea ce, din punctul de vedere al psihologiei noastre naționale, poate însemna foarte mult.

Este vorba de două produse concrete: Primul este cel din grădină, care poate fi valorificat chiar pe plan local, ne mai aprovizionând comuna din altă parte, dacă se iau niște hotărâri care să-i apere de furia legislației și taxelor pe niște mici negustori ce s-ar angaja la această intermediere. Al doilea este cel din casă, din îndemânările deprinse tradițional care ajung la gama atât de variată a produsului casnic țărănesc, fie el alimentar sau industrial. O legislație locală trebuie să aibă grijă să ocrotească mereu așa ceva, iar legislația țării trebuie să creeze cadrul pentru această ocrotire și stimulare. Iar, ca sistem de lucru, în vreme ce Centrul de Studiu și instruire, a cărui înființare o propunem noi, s-ar ocupa de configurarea unor idei generale de acțiune, ar facilita schimburile de experiență și ar lupta pentru un cadrul legislativ în cadrul legilor specifice administrației publice care să permită cât mai multe măsuri stimulative locale, pe plan local, primarul și Consiliile ar trebui să propună concret tot felul de asemenea măsuri, luând în grijă și apărarea lor și departajându-le de prevederile fiscale ce privesc societățile comerciale existente până acum, toată producția casnică, toată producția ecologică, meșteșugurile tradiționale și, mai ales, comerțul tradițional care le valorifică pe

acestea.

La întrebarea dacă este posibil așa ceva, încercăm să înfățișăm o simplă schiță a stării de fapt actuale, după cum urmează:

În ciuda faptului că agricultura practică la noi de proprietari ai unor suprafețe mici sau foarte mici este considerată una de subzistență, nu este lipsit de interes faptul că asemenea producători, sporadic sau doar la unele produse agricole, încearcă uneori să-și valorifice surplusul apărând timizi prin piețe chiar dacă riscă să fie anihilați de așa zișii precupeți contemporani care, de fapt, sunt niște mărunți teroriști ai unui meschin monopol de economie subterană. Din acest punct de vedere consideram că, indiferent cât de mic aport ar aduce pentru început, formarea unor adevărați precupeți, cu acte în regulă și susținuți fără mare efort de autoritățile locale prin hotărâri de acordare de facilități fiscale, ar putea totuși stimula producția casnică spre surplusuri care să-i cointerezeze pe micii proprietari care nu au posibilitatea sau puterea vârstei spre a deveni cu adevărat fermieri.

Pentru că, pe lângă fiecare gospodărie sătească este imposibil să nu se găsească un zarzavat în plus, o fructă, o floare sau un ou pe care omul le-ar valorifica bucuros dacă ar putea lua mai mult decât cheltuiește cu mersul la târg și riscă prin umilirea de către acele „interfețe” de bișniță din piețele noastre agroalimentare. El nu are puterea economică pentru producția regulată a unei mărfi pe care s-o transporte și să-i gestioneze vânzarea, dar ar da bucuros (și, poate, realizând visul nostru de a-i reactiva și a-i scoate din inerție pe gospodarii satelor, chiar s-ar simți stimulat să producă mai mult) unor consăteni în care are încredere, ca să-i ducă la piață sau să-i valorifice chiar în comună, cele câteva fire în plus pe care i le produce grădina, fructele pe care nu ajunge a le istovi din livadă, carnea și ouăle orătaniilor.

Din acest punct de vedere considerăm că ar fi util și chiar eficace pentru aprovizionarea unor sate în care se aduce marfă de la oraș sau din supermarketuri, să se încerce din partea autorităților locale stimularea unor cetățeni de a-și folosi o parte din timp ca precupeți, inventariind cam ce producție mărunță pot valorifica de la

concetățenii lor și preluându-le prisosul rămas din ce produc aceștia pentru subzistență, spre a-l revinde chiar pe piața locală, dacă nu în târguri mai mari. Dar, bine-nțeleș, fiind vorba de o afacere mai degrabă tot de subzistență și nu de o întreprindere, va trebui să se găsească pentru aceasta posibilitatea de a se desfășura cu mai puține forme contabile și taxări decât în birocrăția care afectează comerțul propriu-zis. O asemenea stare de lucruri s-ar putea realiza prin simplificări făcute în hotărâri de interes local, îndemnuri date de primar și consilierii ce chibzuiesc la binele comunei, prin mici facilități de genul unei tarabe sau a unui teren public puse la dispoziție și, bine înțeleș, o mică instruire gândită pe plan central și aplicată local, pe care ne angajăm chiar noi să o facem publicând unele articole și instrucțiuni în revista „*Albina românească*” și organizând o dezbatere pe această temă într-o ediție a Consfătuirii Naționale a Intelectualilor de la Sate.

S-ar forma astfel, la unii oameni mai întreprinzători de la sate, nevoiți și ei să-și rotunjească modestul câștig făcând câteva ore pe săptămână asemenea acțiuni de precupeție; s-ar consolida o mentalitate de inițiativă care ar conduce la cel puțin două rezultate imediate: 1. - valorificarea pe plan local, la o piață sătească (ce poate începe doar cu o tarabă sau la celebrul bufet din comună ce poate deveni magazin și cu fructe locale, nu numai cu biscuiți expirați) a surplusului de produse din mica gospodărie țărănească, pe de o parte; iar, pe de alta: 2. - stimularea oamenilor la a produce mai mult, a-și valorifica mai bine terenul și capacitatea de muncă, atunci când văd că pot avea un câștig suplimentar; deci o activizare a întregii populații care mai are forță de muncă și constată că aceasta îi poate aduce un cât de mic venit.

De aici, pe urmă, libera inițiativă își va spune cuvântul și, poate, vom reajunge la precupeții adevărați, ca intermediari și stimulenți ai micii producții de mărfuri agricole și de industrie casnică, prin care să ajungă a fi aprovizionate și piețele mai mari, sau unele mărfuri să fie preluate pentru valorificări superioare.

Este vorba de un efort minim,

la îndemâna fiecărui consiliu local, depinzând de priceperea aleșilor locali în a crea facilități care să atragă și să stimuleze asemenea oameni. În paralel cu aceasta, în baza experienței de instruire a voluntarilor sătești în diverse domenii, prin publicațiile noastre și mijloacele noastre formative, noi ne-am angaja să prezentăm un proiect de formare a unei rețele de formatori, nu mai mult decât doi-trei la nivel de județ, care să devină instrumentele socio-educative și stimulative ale consiliilor județene. Un mic nucleu specializat prin care să se realizeze acțiuni de inițiativă locală în această direcție, să se provoace, să se monitorizeze și să se sprijine apariția unor asemenea foarte mici întreprinzători dintre care, prin selecție naturală, vor apare apoi unii mai puternici, antrenându-se în stimularea producției satelor noastre cu toate capacitățile lor, oricât de mici ar fi ele.

Printr-un asemenea proiect, după

cum am spus, noi intenționăm să punem bazele unui CENTRU DE STUDIU ȘI INSTRUIRE PENTRU COMERȚUL ȘI MEȘTEȘUGURILE TRADIȚIONALE, începând a alcătui o bază de date, o serie de programe analitice de instruire, de la cele mai simple și mai accesibile cu putință, constând dintr-o broșură - până la unele avansate care să asigure formarea unor persoane drept stimuli zonali sau județeni sau specialiști de cercetare în domeniul stimulării inițiativei proprii cetățenești, intrând în legături de rețea și schimburi de experiență cu organisme similare care există în sistemele de educație a adulților din țările avansate. Asemenea persoane pot deveni cu timpul consilieri sociologici pe problema respectivă sprijinind diverse instituții guvernamentale și neguvernamentale în educația liberei inițiative cetățenești și în monitorizarea evoluției ei într-un cadru de progres al societății românești.

CONCLUZIILE (DESTUL DE TRISTE) ALE ACESTEI ETAPE VESELE (PENTRU CINIC)

I. TRENUL DEMOCRAȚIEI

Bilanțul începe să ne apropie de „*țările cu o democrație mai veche*”. În sensul bun, ar spera triumfalității raportărilor de „europenizare”, „în sensul rău și din ce în ce mai rău” ar spune disperatul din mine care îmbătrânește asistând la degradarea morală a electoratului românesc prin eforturile asidue ale politicianilor săi. Și mă menține doar speranța că aceasta din urmă nu e chiar iremediabilă precum îmbătrânirea mea.

Fiindcă recentul bilanț ne apropie de acele țări care nu au oameni politici sau măcar cu voința politică de a le conduce spre marile aspirații democratice ale omenirii, ci doar niște interesați de profitul personal rezultat din actul politic. Practicându-l pe acesta ca niște semiprofesioniști sau, mai pe românește, cârpaci – ei și-au lăsat țările la un fel de clasă a doua sau a treia a trenului care merge spre civilizații superioare. Față de noi, însă, o fac pe „occidentalii” împănându-se ca și cum ar fi la clasa-ntâia de vreme ce nu au avut soarta adusă de bolșevici și au reușit să prindă trenul lumii libere. Dar în fond, chiar dacă ni se oferă drept exemplu de finanță capitalistă, nici țările lor nu reușesc să scape de ciubucari, mafioți, parveniți și demagogi, de cavalerii de industrie care le spoliază și de comprandorii care le vând bunul comun. Trăiesc oarecum civilizată în materie de tot ce e mai dușmănos prin globalizare, de genul „Mac Donald” și „Coca-Cola”; pun și ei ambalaje elegante, dar la produse contrafăcute sau aduse gata expirate de la cei din clasa-ntâi; etalează o costumație copiată pe materiale mai proaste sau cumpărată la second hand de la cei din clasa-ntâi; se adresează unul altuia într-o terminologie protocolară prinsă după ureche de la cei din clasa-ntâi; dar se ciolănesc, se escrochează, se fură și chiar se-mpușcă; în pretinsa competiție se lovesc doar sub centură și-și râgîie unul altuia orduri vulgare dându-și pe față arama de neam prost și de parveniți pe spinarea oamenilor simpli dintre care provin, dar față de care și-au pierdut bunul simț în evoluția declasării lor. O evoluție paralelă cu a celor de la clasa-ntâi, dar inversă aprofundării de către aceia a gândirii politice și a rafinamentului de comportare întru respect reciproc și viață cu adevărat civilizată.

Asemenea politicieni marchează o clasă a doua a mahalagismului din care nu mai poți ieși fiindcă trenul merge continuu și nu ai posibilitatea unei opriri cât de cât onorabile într-o stație de tranzit din care să-ți poți cumpăra omeneste mult răvnitul bilet de clasa-ntâi. Rămâi condamnat pe vecie la a doua, cu diriguitori clasificați în mizeria morală de clasa a doua și administratori „incoruptibili” tot numai cât permite clasa a doua, dacă nu și mai jos; capabili chiar să te mute de aici la bou-vagon ca să-ți trântescă o dictatură pe față sau, cel puțin, o rețea mafiotă care să manipuleze atât de bine sforăria politică încât tu să-ți poți exprima pretențiile democratice ca și cei din clasa-ntâia, dar ei să-ți mistifice rezultatele exercitându-și dictatura în numele unor alegeri libere.

Fiindcă așa e regula în acest tren: Înaintând pe o singură pereche de șine care, cine știe, după voia Domnului duc chiar și-n cosmos, viteza lui îți permite din ce în ce mai greu să pătrunzi în vagoanele celor din față, fiindcă ei te-au depășit de mult și nu le mai poți ține pasul. În schimb, îți facilitează foarte ușor, tocmai prin direcția lui ascendentă, decăderea tot mai în spate, adică spre acel „*bou-vagon*” pe care unii îl denumesc mai metaforic, tocmai pentru a nu exprima prea clar realitatea, fie „*lume bananieră*”, dacă poziția geografică permite așa ceva, fie „*lume a treia*”, ca să evite din sintagmă termene precum „*foame*”, „*declasare*”, „*primitivism*” sau chiar „*animalism*”, ca și pentru a evita etichetele unor conducători din această lume - precum „*liber-arbitru*”, „*demagogie autocrată*”, „*totalitarism*” sau deadreptul „*crimă*”. Etichete care, prin naivitatea noastră contemporană de a crede în sloganul „*suveranității naționale*” folosit tot mai des de dictatorii care nu te lasă să te uiți în interiorul granițelor lor, ne dovedește incapacitatea de a recunoaște că suntem condamnați la a accepta conviețuirea cu ticăloși absolutiști, maniaci totalitariști, uzurpatori ai drepturilor omului și acaparatori ai averilor altora. Că orice inițiativă de a-i respinge eșuează, cum s-a-ntâmplat recent cu flacăra olimpică și că, „*din rațiuni pragmatice*”, încoronății regimurilor ticăloșite iau loc la masă alături de marii democrați ai acestei lumi, pentru a immortaliza imaginea de suprafață a unei omeniri în deplină concordanță. Suprafață ce se descrie într-o veselie tot mai democratică, dar sub care sunt ascunse frumos canalele pe unde vreo mare putere să-

și poată întinde iarăși antenele ei. Dirijând somații care transmit șocuri mai puțin vizibile, dar destul de puternice pentru ca cei mai mici, care-și doresc puterea locală, să poată ține de aceasta cu câțiva dinți, în vreme ce printre cariile altora se scurge tainul către ocrotitor.

Așadar, tocmai când am avut șansa acelei rarissime stații de tranzit a aderării noastre, când am putut să luăm trenul în condiții de mare onorabilitate, apare acest aspect al „*apropierii noastre de țările cu o democrație mai veche*”, în sensul de „*învechită*” și nicidecum altfel. În sensul de „*pericol de neîmnoire*” și nicidecum de vreun avantaj sau merit. În sensul de „*depășită și compromisă*” și nu de democrație stabilă în evoluția ei. Recentele alegeri ne-au confirmat acest lucru în raport direct cu nivelul de cultură democratică și de probitate umană al actorilor implicați. Sau, mă rog: al veleitarilor jucând rol de oameni politici.

Bilanțul începe să ne apropie de „*țările cu o democrație mai veche*” – spun eu, nicidecum răsufând ușurat în fața avaturilor noastre postcomuniste, ci cu teama că decădem în categoria celor care, în vreme ce nouă ne era băgat pe gât colectivismul și ura de clasă, nu profitau de libertatea ce le stătea la dispoziție, ci se complăceau a rămâne tot în faza în care fuseserăm noi pe vremea lui Caragiale. Și, din nefericire, se mai complac și astăzi încurajându-ne în ideea că n-am pierdut nimic în hiatusul de șaiszeci de ani de dictaturi combinat cu cel de patruzeci de ani de dezumanizare socialistă, că democrația e doar o metaforă pentru discursurile electorale, iar căinoșenia vieții nu se schimbă decât în țările alese. Restul lumii rămânând la hazardul corupției, care-ți dă drept de alegere doar pentru două forme: „*corupția dictatorială*” în care, supus complet, cetățeanul a încurcat-o cu totul fiind batjocorit pe față; și „*corupția liberalistă*” în care, cu aparențe de libertate prin care nici nu ți se mai asigură unele nevoi elementare, ești lăsat să te descurci singur, adică ești lăsat în egală măsură să furi, să mori de foame, să-ți alegi conducătorii sau să calci pe cadavre ajungând a fi tu ales. Aceasta este apropierea cu care ne amenință recentul bilanț: o apropiere de acea groapă a democrației lipsite de morală și de respect reciproc, din care cu foarte mare greu se mai salvează nația care a căzut.

Să-i enumerăm câteva dintre elementele caracteristice:

- două mii de incidente la primul tur și cam tot atâtea la al doilea, raportate de Biroul Electoral Central, acestea arătând un fel de cod galben-portocaliu al folosirii de „*pumni, cap-în-gură*”, „*aia a mă-ti*” și caft cu „*argumentum baculinum*”;
- două morți, una de ucidere a adversarului prin „*cuțit-înfipt-spate*” alta de deces din cauza propriilor emoții, precum și mai multe focuri trase în aer de diverse clanuri, nu toate și nu neapărat incitate de mării miliardari ai acestui moment de penibilă moralitate, constituind toate codul roșu;
- incapacitatea de a aduce la vot mai mult de 31% dintre bucureșteni și 40% din restul țării;
- pavoazarea acestei incapacități cu cele mai triumfaliste discursuri: toate partidele se proclamă câștigătoare continuând micuina de manipulare și în faza postelectorală;
- toate partidele descriu, ca și-n sondaje, dragostea crescândă a electoratului pentru ele; nimeni nu mai pierde, nimeni nu recunoaște palmele care i s-au dat, chiar dacă 70% dintre bucureșteni au refuzat să mai vină la vot, iar cei care au venit, au făcut-o în majoritate numai ca să voteze un independent, adică să-și confirme disprețul față de aceste partide ale căror conducători nu mai prididesc să-și clameze triumful;
- recunoașterea primirii de șpagă de la candidați, care nu mai necesită lărgirea anchetei deoarece demonstrația analizei de sânge contaminat se face și printr-o singură probă;
- megacheltuieli de propagandă irosite-n vântul care spulberă ecourile formațiilor cotate cu sute de mii de euro și arată ineficiența milionului de euro cheltuit de un partid ce se vrea mare, numai pentru doi dintre candidații care au pierdut;
- partizanatul declarat cu nerușinare, al instituțiilor care ar fi trebuit să fie garantul obiectiv al democrației, etc.etc.etc...

Totul demonstrează o stare precară, o moralitate mai mult decât dubioasă, o incultură politică ce conduce la corupție conștientă și corupere inconștientă, iar marile sume cheltuite fără rezultat pe inutile tipărituri costisitoare care s-au aruncat la gunoi, bannere pentru care acum trebuie plătit ca să fie distruse, cantități de pixuri inscripționate care ne vor enerva multă vreme după repausarea celor ale căror nume le-au personalizat, șușanele artistice care au costat de zece ori mai mult decât s-ar fi încasat pe bilete sunt departe de a arăta puterea partidelor care ar fi putut direcționa asemenea bani spre cauze mai nobile.

Cel puțin la două formațiuni finanțările demonstrează mai degrabă sperietura cu care au fost date în exces, numai să nu le pice finanțatorilor decidenții pe baza semnăturilor cărora ei vor face rost în continuare de finanțe. Sau să se asigure la două capete, poate chiar la trei, că doară nu din generozitate dă omul bani ca să se lipească peste tot poza unui urât în care nici el nu crede !... Iar cifrele, tulburătoare în comparație cu starea de pauperitate a populației, arată că interesul afacerii pe care generoșii anonimi o acontau era destul

de mare. Miza se pare a fi fost deosebit de importantă, așa că rezultatele penibile ale acestor alegeri ar fi trebuit să producă lacrimi grele. La unii pentru bănuții irosiți, la alții pentru finalul rușinos al carierei politice, dacă ar fi fost într-adevăr lideri de onoare pentru care eșecul înseamnă demisia.

Și, cu toate astea, incredibil, ei râd, se veselesc și se laudă cu triumful. Și nu e cazul ca la Gigi Becali pe care doar paranoia incultă îl face să se creadă iubit (a declarat și recent că e omul cel mai iubit în țara asta), sau ca la trișatul lui Gușe care, cunoscându-și inutilitatea în arenă se bucură că i-a păcălit chiar ciupind undeva un ciubuc de consilier. Nu; e vorba de, eheee... fruntea !... Priviți zâmbetul fericit al lui Boc: rozaliu ca o reclamă de fortifiante pentru copiii cu limbrici; și jurați că nu-i sincer când spune că ai lui (sau, mă rog, ai...) au triumfat. Priviți figura lui Geoană, gravă ca un nod de cravată, când ne convinge, cu tenacitatea banală a unui agent de asigurări pe decese, că partidul său e cel victorios. Sunt amândoi veseli și convinși că dirijează partide prospere. Doar Tăriceanu dă o lecție și, cerându-le celorlalți să demisioneze, ca să nu scape ocazia, își pune de pe acum pălăria pe locul de președinte așa, ca să nu ndrăznească cineva să i-o calce sub fund, cu toate că mai e vreun an și mai bine până la alegerile liberale.

Molipsit de acest triumfalism de partid și de stat, până și independentul Oprescu, care, în sensul cel mai curat al cuvântului, n-are deocamdată nimic de-a face nici cu un partid nici cu un stat, sare emoționat calul și numește alegerea sa la primăria lui Bucur Ciobanul nici mai mult nici mai puțin decât „un moment istoric”. Adică ceva la fel de important ca Posada, Podul Inalt sau Înălțarea României la rangul de regat. Și repetă subliniind mult importanța istorică a evenimentului, fără să spună dacă e vorba de importanță pentru domnia sa, ori importanță pentru bucureșteni. Că așa, chiar și pentru Liș sau escrocul dinaintea lui, căruia i-am uitat și numele, ziua alegerii rămâne un moment istoric pentru viața lor personală. Dar, vorba adversarilor săi (că, independent fiind, i-a avut pe toți): Dacă la doctorul proaspăt ales putea fi vorba de o „*stare emoțională*”, el fiind într-adevăr triumfătorul care are dreptul să se laude și nu triumfalistul care știe că minte și tot se laudă, de unde la toți ceilalți, Dumnezeule, atâta veselie și atâta convingere că disprețul față de chemările lor și scârba pentru vot a electoratului constituie un elogiu ? !... Cum număra Pristanda steagurile, numărau ei județele și primăriile, sondajele și rezultatele, primăriile și sondajele, sondajele și județele, județele și... ca s-o terminăm odată: prefecturile. Pentru că așa începe și conu Iancu: „*Două la prefectură, două la primărie*”... Numărau și se veseleau și nici nu putea fi vorba de vreo demisie de onoare, încât au trezit grave tulburări de logică la un naiv ca mine, care se aștepta la o lacrimă, măcar o lacrimă după electoratul pierdut, fie ea chiar mai mică decât cea prezidențială (sau, mai bine zis: „*lacrimă făcătoare de președinte*” care a devenit și plugușor: „*Lăcrima mai an/Badica Traian/Peste Stolojan...*” dar și cântec de lume prefigurând parcă aceste alegeri: „*Lăcrimioara ta, Traiane/A fost blat dă milioane !/ Gașca dă la primărie/ Ți-a făcut președinție/ Și-acuma vii tu să sari/ Ca să-i faci pă ei primari !/ Că oricui îi merge blatu/ Până vine celălaltu;/ Dar de ăla nu-i de-al tău/ Controlează și-i dă rău:/ Te bagă la termopaaan/ Cum l-ai băgat tu pă Adrian.*”)...

Da: mi-am zis că au înnebunit din disperarea că și-au pierdut majoritar electoratul și că râd în prostie. Mi-am zis că le-a luat Dumnezeu mintile văzându-și eșecul și că doar sperietura îi conduce spre condiția nedemă de a striga cu nerușinare că au câștigat. Cum să câștigi, omule, când numai la București, în numai doi dintre caii pierzători, ai băgat exact un milion de euro ? !... Ai pierdut și banii și voturile; ăsta e motiv limpede de sinucidere. Sau măcar de retragere la mănăstire, în schimnică pocăință !... Iar ei se veselesc și-și proclamă triumful. Unul cu obrăjeii roșii, ca-n reclama copiilor scăpați de dizinterie, altul ca un agent încliflat care bate mortul pe umăr spunându-i „vezi ce deștept ai fost că ți-am făcut asigurare pe viață !”, altul făcând-o pe tânărul revoluționar după ce a îmbătrânit ducând țucalul la toți bătrânii revoluționari, altul, dispus să dea el șpăgi în dreapta și-n stânga, până la Dumnezeu prin ierarhii locali, ca să-l canonizeze pe Bucur sau pe oricare alt cioban, măcar pentru postul de protector al sectorului unu și cartierului Pipera... În fine, aici nu mai contează gestul individual, ci doar grija tuturor de a mai salva băgând în buzunarul pentru parlamentare resturile din șpaga pe care au primit-o ca avans pentru funcțiile locale pe care nu le-au câștigat.

Nu le-au câștigat ?... Aici trag aer în piept și-mi dau seama că eu sunt nebunul iar naivitatea mea e nebunia. Cum nu le-au câștigat ? Se vede clar pe harta județelor țării zugrăvite sprintar în culorile lor politice: Le-au cîștigat !... Nu există județ care să nu aibă președinte și președinte care să nu aibă culoare politică ! Iar fiecare președinte este ordonatorul principal de credite, poate chiar unic, pentru județul său. Deci creditele s-au adjudecat iar finanțatorii din umbră ai campaniilor electorale își au asigurat venitul pentru care și-au dat avansul drept obol de sprijin electoral. Cum să nu fii triumfalist, cum să nu-ți proclamai victoria, când patronii tăi din anonimatul marilor afaceri sunt mulțumiți ? !... Ce contează că ai pierdut electoratul, dacă ți-ai mulțumit mafia care te susține și ai asigurat bugete de ros pentru clientela ta politică ? !... Ce, pe noi ne interesează să avem alegători ?... Aleși să avem !... Adică, o lege cât mai relaxată prin care să-i putem proclama chiar dacă ar fi vorba să ne ducem numai noi la vot. Da, suntem modești: Nu vrem milioane de alegători !... Noi nici n-avem nevoie de milioanele de alegători care cer. Noi avem nevoie de patruzecișu de ordonatori de credite, în patruzecișu de județe care dau !...

Așa că, amărâțul de mine primesc lecția cuvenită, las capul în jos și-mi cer iertare de la cei pe care, pe nedrept, i-am făcut de triumfaliști, când ei chiar erau triumfători în calitatea de slujbași sârguincioși ai marii finanțe, supuși unicului scop al împărțirii beneficiului fără culoare politică între finanțatorii tuturor culorilor politice. Exact cum se procedează în toate acele „țări cu o democrație mai veche”, care se află de multă vreme la clasa a doua a trenului istoriei, ba, unele, ca să facă economie de bilete împărțind între mai puțini ciubucul rămas, rezervă doar pentru unii locuri acolo, restul populației putând foarte bine sta la bou-vagon.

2. CHINURILE FAGERII UNUI INDEPENDENT CA STUDIU DE CAZ ÎN MATERIE DE DIMINUARE SAU MISTIFICARE A DEMOCRATIEI

S-ar putea să fiu exagerat în pesimismul meu. Iar unii chiar să mă amendeze pentru că politica nu are nevoie de pesimism realist ci de optimism demagogic. O demonstrează prea bine titlul de rubrică lansat de George Călinescu al cărui spirit critic îl făcuse să și-o numească în perioada normală, antebelică drept „*cronica mizantropului*” dar, pentru a face pe placul puterii așa zis muncitorești cu care cocheta fără să știe ce etichetă de „intelectual inadapabil” îl așteaptă, a schimbat-o în 1945 în „*cronica optimistului*” și nici așa, măcar, nu a făcut total pe placul eroismului pe care și-l voiau cântat acaparatorii drepturilor clasei muncitoare care tocmai acaparau pentru marea uniune sovietică și drepturile popoarelor. S-ar putea să fiu exagerat dacă aș veni numai cu atâtea argumente așa că, în situația oricărui acuzat, mă reped asupra celorlalte și îndrăznesc să spun pe șleau ce m-a afectat în cazul doctorului Oprescu.

S-a văzut că nu l-am iertat în cazul micii exagerări cu „momentul istoric” și obstinez în aceasta subliniind ideea că succesul său în alegeri va putea doar cu timpul fi numit astfel, după multe și îndelungi probe prin care bucureștenii (care, absolutamente, dacă au mai catadixit să iasă la vot, pentru el au ieșit, rezultatele celuilalt fiind strict clientelare) își vor da bine seama că nu s-au înșelat. Dar să fii om care bate spre șazeci de ani, să fi fost student merituos într-o facultate bucureșteană, să fi ajuns un chirurg de renume bucureștean, care ți-ai exercitat vreme de treizeci de ani mâna sigură, aducând alinare pentru mii, sau chiar zeci de mii de pacienți, să-ți fi afirmat vreme de cincisprezece ani calități de redevabil manager al unor instituții cu atât mai importante cu cât sunt spitalicești și universitare, să fi format, ca universitar, generații de medici care au învățat de la tine să fie și conștiincioși specialiști și devotați manageri, iar adversarul politic să te trateze cu „*ba p-a mă-ti*” la propriu, adică să te-ntrebe ce a făcut mama ta și de ce s-a măritat cu tatăl tău, e o provocare nesimțită la care eu aș fi întors spatele. Spatele persoanei proprii, în care îmi duc anii mei de realizare proprie, îmi duc triumfurile proprii și demnitatea proprie câștigată, îmi duc propria-mi personalitate care s-a conturat și s-a calificat tot mai bine prin propria-mi muncă și nu permit nimănui să-mi aducă jigniri. Nici măcar referindu-se la tatăl meu care, numai prin faptul că are un fiu astfel realizat și tot se reabilitează de eventuale păcate.

Așa s-ar fi pus problema între gentlemani adevărați, din acele țări ale democrației reale de la clasa întâia a diacroniei noastre, adică cei care au depășit mahalagismul și golănia loviturilor sub centură caracteristice unor găști de profitori de pe urma involuției țărilor pe democrația cărora au pus mâna lor murdară. I-a imputat cineva lui Sarkozy, sau măcar actualului soț al fostei lui neveste, că ar avea soacră dintr-o mahala din Bălți ? ! A fost vreodată judecată Lady Thatcher de britanici după mama sa, sau întotdeauna după fibra proprie care a făcut din ea „doamna de fier” ? ! Ați auzit de vreun prim-ministru olandez, danez sau norvegian acuzat că a avut un tată bețiv, sau de vreun cancelar german că are frate pederast ?... Învățați aici cu Lenini anihilați de Stalini, Stalini scoși din mausoleu de Hrusciovii, Imre Naghy impușcați de Kadari, Gheorghii cu memoria ștearsă de Ceaușești, poate că ne e mai greu să atingem demnitatea elegantă a respectului uman reciproc de pe acele meridiane. Poate că, dacă Principatul de Monaco s-ar afla mai lângă Balta Brăilei, le-am spune rasaților, distinsilor și simpaticilor principii de astăzi, care girează cu eleganță noblețea Casei Grimaldi, că străbunul lor de pe la 1100 a fost un corsar necioplit care a pus cu forța mâna pe stânca aceea din Mediterana. Avem încă mentalitatea bârfei pe lucrătură și întocmire de dosar negativ de la serviciile de cadre unde și-a început cariera de academician coana Leana. Avem carierismul necioplit al coridoarelor de partid unde adversarii se anihilau prin turnătorii secrete despre descoperirea unui bunic chiabur, sau a unei neveste nepoată de dascăl bisericesc. Lipsiți de propria lor personalitate, parveniții de syndicate bolșevice făceau carieră doar înlăturându-i pe concurenți prin asemenea metode.

Asta ar explica totul, dacă nu ne-am pune și întrebarea: Dar de unde, pe proclamata știm de cine - axă a

marii democrații: Washington-Londra-București, înclinația de a câștiga alegerile prin asemenea mijloace care te arată dispus să-ți anihilezi oricum contracandidatul, chiar și prin mijloace penale ? ! Poate că, în febra alegerilor, această axă s-a deplasat pe alte coordonate ale „lumii democratice”, arătându-ne dispuși să le câștigăm așa cum le câștigă un Mugabe în Africa cea mai neagră la suflet, sau derbedeul venezuelean Chavez care se visează un nou Castro, ca să mai ducă de răpă încă o țară latino-americană ?...

Fiindcă spre asemenea zone ale lumii libere în josnicie, vendetă sau lucrătură mafiotă, ne duce cu gândul actul de comsomolist demascator al domnului Blaga care, până atunci, ni s-a părut un civilizată partener de campanie electorală democratică, adică în deplin respect pentru persoana umană a fiecăruia. Să ne gândim la superbul fair-play al acelor matahale de Summo care, cu fața liniștită, câștigă sau pierde fără tăgadă, explicație sau protest, printr-o singură mișcare din care perdantul părăsește covorul. Ce-ar fi, dacă în încleștarea trupurilor debordante, în loc de a-și arăta puterea pe care se bazează, unul s-ar opri din travaliu și ar striga cu glas pițigăiat de școlar-pârâci: „Nu merită să calce pe covor fiindcă mă-sa e o stricată” ? !... Cam așa ne-a sunat (și, prin asta ne-a determinat pe mulți oameni cumsecade să le-o respingem) găselnița electorală a echipei de campanie a domnului Blaga. Care nu mai era o greșală, ci o metodă, de vreme ce mahalagisme continuau cu mineriada și cu alte invective nefondate. Continuau în mod deliberat, ceea ce demonstrează că strategia lor politică are un grup țintă. Și anume: cel lesne de manipulat prin josnicie și mahalagism; prin scandal politic în loc de operă politică; prin dubioasele metode și mai înainte practicate - acelea de a asmuți asupra adversarului măcar DNA-ul, dacă nu ai o constituție care să-ți pună la dispoziție securitatea sau cadrele comitetului central. Fapt care ne face să ne întrebăm despre contracandidatul doctorului dacă o fi asta trăsătura lui de caracter, sau o trăsătură de gașcă ce i s-a indus prin consilierii de campanie. Ori chiar prin cel mai vajnic dintre consilierii săi de campanie ? !...

Nu cunosc biografia domnului Blaga, dar nici n-am auzit să fi avut un tată luptător anticeaușist sau măcar pentru drepturile omului în nord-estul sau sud-vestul Bihorului, pentru a și-l lua drept merit față de tatăl neluptător al doctorului Oprescu. Dar, chiar dacă nu o cunosc, am auzit meritele în administrația publică pe care, pe drept și le-a enumerat domnul Blaga drept ale sale și nu ale tatălui său. Și, tocmai de asta îmi pun în ciudat întrebarea: De ce, atunci, la defectele doctorului Oprescu le-a enumerat și pe ale tatălui acestuia ? Nu e un semn că nu cunoaștem democrația cum trebuie și revenim la demascările făcute cu mânia proletară a luptei de clasă prin care tocmai declarații se ridicau la conducerea clasei muncitoare în numele părinților lor care fuseseră exploatați ?

Nu îndrăznesc să spun că domnul Blaga, personaj impozant care pare și serios, pe care l-am văzut mai de acțiune și l-am crezut mai obiectiv și mai departe de coteriile sfararilor din partidul său, demonstrează prea multe sechele din vechea mentalitate care nu are nimic de-a face cu democrația. Dar ca om care cred în cauza aprofundării democrației prin respectul pentru om și a transformării ei într-o adevărată meritocrație, nu pot să nu-l condamn pentru faptul că, oameni destul de bătrâni fiind ei, amândoi candidații, cu o biografie care vorbește destul despre propriile lor merite sau nemerite, s-a înjosit la a permite echipei sale electorale să umble după documente privindu-l pe tatăl lui Oprescu, manevră care, într-o lume civilizată și cu respect pentru personalitatea umană, nu e permisă nici măcar după bacalaureat, tocmai pentru că, printr-un asemenea examen de maturitate, persoana respectivă și-a dovedit propria-i măsură și propriile-i virtuți, având o notă proprie cu care defilează singură; și s-a desprins de cordonul ombilical al genealogiei care pentru unii este țară, acoperindu-le în gura mahalalei propriile merite, dar pentru foarte mulți este mană cerească, ei fiind niște idioți care beneficiază de meritele antecesorilor, sau măcar de banii acelora.

Să se fi coborât de unul singur domnul Vasile Blaga la un asemenea nivel total antidemocratic al lipsei de respect pentru opera personală a semenului și contracandidatului său ?.. Să mă ierte Dumnezeu dar, studiind trăsăturile rafinate care i se disting pe figură în ciuda superficialității celor cărora le-a plăcut să-l facă bulldog, o mărturisesc în calitate de fost mare prieten și stăpân al unui bulldog care mi-a acordat toată calineria și cele mai oneste sentimente de credință, că nu pot crede așa ceva. Iar, pentru că am ajuns acum și la neobrăzarea de a vorbi despre detalii proprii, băgându-mă și pe mine în ecuație, trebuie să recunosc faptul că toată această dorință de ripostă provine din vechea mea sechelă de om care, zău, nu mă laud, uneori eram mângăiat pe creștet de cadriștii care mă chemau pentru că șefii mei direcți le spuneau că sunt „bun profesional” și că au nevoie de mine. Pornind de la această propunere privind profesionalismul meu, ei îl verificau pe tatăl meu, pe bunicul meu, pe „colateralii” mei și alții catalogați cadrist-muncitorește cu termene asemănătoare, apoi, consolându-mă pe mine, cel „bun profesional”, îmi spuneau cu regret și vigilență: „Mă, tu nu ești băiat rău; se pare că ai și niște calități profesionale, nu e treaba noastră asta; dar părinții tăi sunt medic și avocat, părinții lor și bunicii lor au fost popi și învățători și chibaburi cu vie, nu putem să-ți găsim nici un fel de legătură cu elementele curate; faci parte dintre dușmanii clasei muncitoare, chiar dacă tu o servești astăzi; așa că zi mersi unde ești !”... Și, spre ridicarea din umeri a șefului meu profesional care ar fi vrut să mă avanseze ca să-și ușureze sarcinile, ne treziam cu un ciocănar propus de sindicatul cine știe cărei fabrici spre avansare, tocmai ca să scape de el ca turnător, provocator sau profitor, așa cum, tacit, orice colectiv de oameni normali încerca să scape de lichele. Prin „politica lor de cadre de valoare socialistă” licheaua venea și ocupa locul meritat de mine. În felul acesta, clasa muncitoare de la locul lui de muncă scâpa de un parazit, iar eu trebuia să muncesc pentru el și să-l și alfabetizez.

Cerându-mi scuze pentru accentul strict subiectiv al acestui pasaj, mă întreb: Oare asta o fi vrut stafful electoral al domnului Blaga să reediteze prin demascarea originii „*nesănătoase atăzi*” a lui Sorin Oprescu ? !... Oare o fi vrut să sugereze electoratului bucureștean că Oprescu nu corespunde normelor eticii și echității PDL-iste pentru că „*are bube la dosar*”. În acest mod, lui nu-i poți da un post de conducere ca lui Blaga ci, cel mult unul girat de cineva cu origine sănătoasă din punctul nostru de vedere, al cadrelor PLD-iste... De exemplu fata lui Băsescu; fiindcă are tată precurat, iar la bunic nu mai umblăm acuma !... Oare le-o fi trecut prin cap strategilor de la PLD că manevra lor poate duce cu gândul la năravurile de partid unic, în care Oprescu n-ar fi avut dreptul să candideze pe locul unu și, cu toate meritele sale, ar fi trebuit a se mulțumi cu locul doi, poate scriind și discursurile de care are nevoie cariera politică a persoanei de pe locul unu ?

Este de bănuț că într-un asemenea scop au făcut tot circuitul mahalagesc; pentru că, zău, altă logică a unei asemenea strategii de coborâre a electoralului în scandal și lipsă de scrupule, chiar dacă sunt caracteristice unui conducător de partid pe care istoria îl va scoate pe ușa din dos, nu pot fi caracteristice unui întreg partid.

Și, apropo de acest tip de conducător de partid, iată că tot în cazul Oprescu descoperim la Geoană, pe lângă diplomatica virtute de a pupa unde-a scuipat, un stil de joc nou: Acela de prostu satului care râde și se bucură de orice se-ntâmplă. Pentru că președintele PSD s-a și grăbit să strige că victoria lui Oprescu e o victorie a stângii, fără să spună că el și partidul lui n-au nici un merit în asta; ba, mai mult: fără să-i pese că, prin asta, îi spurcă independentului credibilitatea confirmând ceea ce, adversarii chiar au folosit în mașina lor de compromitere despre ideea de cal troian ! Iar copersonajul lui de cuplu comic ce începe să-i concureze pe Palade-Țociu, „cuplul Geoană-Boc”, nici nu-și dă seama ce mare adevăr spune când îi admonestează pe bucureșteni că „au votat emoțional”. Pentru că bunul simț al oamenilor care simt că nu asta-i democrația civilizată, că nu printr-o mașinărie de compromitere se duce o adevărată campanie electorală, bine-nțeleasă că a fost dirijată emoțional chiar de ei. La modul negativ, ca instinct de bună credință de a refuza asemenea lovituri golănești sub centură și a vota cu cel agresat mahalagește, tocmai ca un refuz la adresa mahalagismului.

Aceasta ar putea fi singura constatare optimistă, față de tot pesimismul nostru provocat de lunecarea societății românești, prin năravurile nefaste ale politicianilor ei, spre implacabilul subdemocrației celor care numai se pretind a face parte din lumea liberă.

3. NU SE PETRECE ASTA ȘI LA CASE MAI MARI?

Constatam în capitolele de mai înainte că, din partea mai marilor europeni, deseori ni se întâmplă să fim acuzați de corupție, de politicianism, de nerespectare a unor valori. Pe bună dreptate, dar imputările venind din partea unor medii sau societăți care nu sunt nici ele ușă de biserică, efectul criticilor se diluează într-o întrebare ca aceasta: Nu se produc, asemenea politicianisme, și la case mai mari ?.

Cred că aceia care ar dori să mă consoleze sau să mă tempereze, ar avea tot dreptul să-mi pună o asemenea întrebare. Că doar n-am adus noi pe lume hoția sau brutalitatea și nu suntem nici inventatorii asului din mănecă; am știut uneori chiar să-i alungăm dintre noi pe cei fără Dumnezeu și n-am râvnit la bunul altuia. De asemenea, nici nu se poate spune că n-am avut mari bărbați ai neamului care s-au situat pe cele mai luminoase căi intelectuale în momentele de cumpănă, știind și ce-nseamnă a-ți reprezenta poporul și ce-nseamnă a te sacrifica pentru națiune.

Nemții, cu toată marea lor istorie, au înghițit hapul cu parlamentarismul lui Hitler și chiar demagogia naționalistă prin care paranoicul își satisfăcea setea de putere. Mai recent grecii, mai înainte italienii și ibericii și-au văzut libertatea transpusă în dictaturi militare sau militariste, al căror exemplu, chiar caricaturizat, a fost preluat de lovituri totalitariste ale juntelor conduse de la generali până la plutonieri în America Latină, Africa, Asia. Despre Rusia nu mai vorbim, democrația ne având până acum vreun termen de referință pentru istoria ei. Englezii, olandezii și chiar francezii, cu toate că erau vechi democrații europene știau și ele prea bine, pe la începutul secolului trecut, care e diferența dintre democrația din metropolă și limitarea ei, sau reinterpretarea ei, ca măsuri prin care puteau să-și păstreze oamenii de încredere în colonii. Iar tradiția aceasta se continuă „cu succes” în politicile americane care acordă atât de mari și cuprinzătoare garanții democratice cetățenilor din State, dar nu reușesc să-și depășească viziunea militară asupra restului lumii, chiar dacă unii președinți spun că fac asta „în numele libertății popoarelor”.

Pe aici, pe undeva, cred eu că este buba. Pentru că urechile noastre, care au auzit acest slogan chiar din gura cu care Stalin poruncise exterminarea tuturor opozanților săi, sau măcar privirile generației mai tinere

care l-au văzut înscris pe marile fâșii de pânză roșie ce strangulau partea asta de lume, știu că demagogia se exprimă antinomic, adică afirmând de cele mai multe ori exact contrariul a ceea ce urmărește pe ascuns. De altfel, chiar și când nu e vorba de demagogie - ci așa cum vedem chiar în aceste luni, de confruntare foarte democratică a candidaturilor pentru care legea electorală americană a găsit superbe etape, ca niște filtre prin care, într-adevăr, pot rosti cu fruntea sus olimpica obiectivă mândrie a întrecerii: „*să câștige cel mai bun*” - exemplul exhibiționist hollywoodian al campaniilor gălăgioase, spectaculoase, cu bani aruncați cu grămada, ca la nunțile țigănești, din bucuria de a-ți demonstra bunăstarea și averea care-ți dă dreptul să petreci împărătește, tot de acolo vine. Jalnicii noștri politicieni, în loc să-și completeze cultura politică și cunoștințele de filosofie a democrației, au împrumutat imediat ambalajul costisitor, fără să țină seama de faptul ca megalomania asta americană sărbătorește într-adevăr ceva de conținut: Sărbătorește democrația reală de care se bucură orice cetățean, dispus astfel să cheltuiască pentru o asemenea sărbătoare care îi aduce beneficii morale. Să ne amintim de trecutul apel al lui Hillary Clinton care le-a spus-o pe șleau partizanilor ei: Vreți să continuăm campania ? Aflați că mai e nevoie de fonduri !... Iar ei au dat. Așa cum, mai recent, i-au dat lui Obama și mai mult !... Prin colectă publică au dat, pentru că nu plăteau doar susținerea unui candidat, ci își plăteau și mândria lor de americani de a-și celebra astfel stabilitatea democrației. E specificul lor. Au ei mentalitatea asta ca, după ce prin tenace speculații câștigă banul, să se și împăuneze cu el; ca un nuntaș, cum spuneam, staroste de mahala căruia nu-i pasă cât dă la un dar, dacă a petrecut cum trebuie iar lăutarii i-au cântat osanale. Campania electorală e momentul lor de a-și testa marea libertate și a-și dovedi puterea cu adevărat democratică a fiecărui cetățean.

Pe când la noi ?... O ducem, oare, atât de bine încât să inscripționăm treizeci de milioane de pungi și pixuri de care nu-i pasă nici unui alegător, doar așa, ca să ne arătăm în pas cu moda electorală a caselor mai mari și mai bogate ? ! Atâta au învățat „consilierii” noștri electorali ?... Se pare că nu, fiindcă au învățat și căile rele prin care obțin finanțarea ne având deloc un elctorat bogat, sau dăruit măcar cu mijloace decente de trai, în așa fel încât să-i ardă de o asemenea petrecere. Și nu e vorba aici numai de capra râioasă cu coada sus, ci de o capră care-și coafează floccii ca să nu i se vadă râia.

Cu a l'americaine înainte !... Noi facem totul americănește, copiem America pe ici pe colo, înghițim nedigerat tot ce este american și, de ce n-am spune-o, uneori permitem Americii chiar gesturile ei de proaspătă civilizație, cam lipsită de maniere. Grobianismul lor provine din obișnuința celor ajunși la forță de a nu-și controla, măcar uneori, gesturile necioplite provenite din această forță ! Noi, însă, îi imităm prosteste fără să ne dăm seama că, într-adevăr, dorind să garanteze democrația altora așa cum și-au dezvoltat-o și ele, Statele Unite vin cu democrația lor, specifică lor. Adică specifică multiculturalismului lor gălăgios și opulent, specifică unor trăsături deosebite de manifestare - de la salvele de succes financiar trase de cei veniți săraci din Europa, la chiuitul pieilor roșii, până la gălăgioasa exprimare ritmată a africanilor, la religiozitatea conchistadoare a hispanicilor, la perseverența spirit protestant al nordicilor și cuțitara familie de într-ajutorare a italienilor fugiți din zonele lor cele mai sărace, la lumea compactă a națiilor asiatice aducând comportamente încifrate. Și, bine-nțele, la specificul elementului european format, nu dintre cei mai înobilizați prin civilizația de pe bătrânul continent, ci de îndârjiți în speranța parvenirii, care au imigrat în țara tuturor posibilităților tocmai pentru că nu-și găseau locul printre cei ce-i stăpâneau aici; ba chiar de niște oameni setoși de libertatea lor individuală prin care să ajungă precum autocrații de care nu aveau loc în rangurile europene. De aici geniul tehnic rezultat din chinul câtorva generații făcând orice ca să scape de sărăcie, de aici megalomania atotstăpânitoare a celui care dă lovitură descoperind aurul, de aici goana perpetuă spre west, un west simbolic și imaginar al migrației în căutarea de mai bine și al împietririi caracterului până la cinismul puterii prin pistol, al neîncrederii și suspiciunii drumetului față de cel ce-i iese în cale, al pragmatismului rece al afacerii care nu are loc de sentimente și chiar al înregimentării necondiționate față de interesele mafioate.

Totul intrat în acel *mell-pot* al egalității totale, dar până la bani; și al libertății totale, dar până la interesele monopoliste. Al adorării chipurilor clasice, bizantine ale Sfintei Fecioare cu Pruncul, alături de unele de abanos cu buze groase, ori cu trăsături indiene sau chiar asiatice; al petrecerilor amestecate țipător, fastuos sau country-romantic după instincte culturale diverse; al judecării omului după marile lovituri pe care știe să le dea; al rugăciunilor la fel primite de un Dumnezeu căruia îi place și psalmodierea și tam-tamul și samba.

Dar domeniul cel mai specific este industria publicității nebunești și a circulației oricărei bârfe prin mijloacele sofisticate ale unor pricepuți făcători de bani din ele, nimeni ne fiind mai presat, mai agresat și mai satisfăcut decât americanul căruia i se servește la orice oră știrea așa zis mondenă, ca să nu-i spunem curiozitate de țată sau scormoneală în intimitățile unor personalități reale, sau făcute, sau chiar contrafăcute de publicistica respectivă. Tocmai prin pervertirea sau chiar invertirea gazetăriei în scopul exploatării curiozității vulgare. Care, din curiozitate, devine chiar și un fel de posibilitate de a te minți frumos, cunoașterea intimității unuia făcându-te să te consideri egal cu el: „*Cine dom'le, miliardarul X sau actrița Y ? Păi eu știu și ce-a mâncat la prânz, i-am văzut și o parte din nud când făcea jacuzzi !*” În felul ăsta, teancurile de tabloide indecente cu intimitatea oricui și armatele de paparazzi agresivi la culme pentru câștigul lor, îl răsfață pe cetățeanul de rând făcându-l să simtă tumultul democratic ce alimentează viața publică; viața lui publică și, dacă nu a întregului „sat

global” produs de universalitatea circulației știrilor, măcar al „*marii mahalale globale*” care face cercuri concentrice din ce în ce mai largi în jurul acestei democrații americane.

Iar, când de la viața de zi cu zi se ajunge la campania electorală, această mahala alimentată de industria bănoasă a știrilor indiscrete până la demascare își dă de-a dreptul poalele peste cap, demonstrând că n-are mamă, n-are tată și, mai ales, tocmai în numele unei morale de fățarnicie puritanistă, n-are nici un fel de morală. Parcă toată lumea s-ar amesteca mișunând dezbrăcată în întreaga goliciune, care te face să arăți cu degetul diferite atribute corporale pentru ascunderea și împodobirea cărora lucrează de mii de ani croitorii. De pe aici, pesemne, provine și exagerarea (democratic-formală, bine-nțeleș), de tutuială și „*spune-mi pe nume*”, marcând cu obstinație egalitatea de fond spiritual într-o societate cu atât de mari extreme de fond financiar; marcând camaraderia și trasul de șireturi al oamenilor porniți de la aceeași condiție, beneficiind, măcar teoretic, de aceleași șanse dar, în ori ce caz, având cu certitudine acel nivel de demnitate prin condiții decente de existență, care justifică un asemenea comportament camaraderesc.

Tot de aici decurge și lanțul modelelor sociale văzute cu totul altfel decât în gravitatea europeană a personajelor înțelepte și austere. La un mod populist care aduce și el un *mell-pot* de oameni de stat cu sportivi și iepurași Play-boy, miliardari dubioși sau actrițe cu sâni provocatori, inventatori sau gangsteri, deținuți celebri la Sing-Sing sau absolvenți eminenți de la Harvard, stripteuze și grupuri gay amestecați cu laureați Nobel, dame de saloon și cow-boy vagabonzi amestecați cu preoți și chiar cu predicatori fanatici sau inventatori de noi confesiuni. Totul malaxat de centrifuga drepturilor democratice specifice acestei țări încă de la impulsul inițial prin care au pornit mișcările ei originale de rotație și revoluție, de atracție, respingere și pendulare, mișcări sui-generis ale unui nou microcosmos definit prin conceptul și mentalitatea de țără a tuturor posibilităților, care însemna și lipsa de scrupule în realizarea acestor posibilități.

Americanii au cultivat o democrație atât de largă, încât își permite să fie aplicată unui individualism feroce, să depășească existența incultă a unor superstiții în materia absolutismului de gașcă, să dea sportului și politicii o atât de înaltă încurajare concurențială, încât aranjamentele comerciale încep să pară legale chiar și în asemenea domenii. Ea îi acceptă în egală măsură pe bigoți și pe dreptcredincioși, pe pervertiți și pe fundamentalști, dar se bucură mahalagește luând în serios orice demascare fățarnică, e pervertită în a pune alături austeritatea conjugală cu lipsa de scrupule în materie de bani. Fiindcă tradiția priorității scoaterii pistolului aprobă glonțul ne având reguli unde să tragi și unde nu, spectacolul înfruntărilor de orice natură este pe cât mai popular, pe atât mai lipsit de clasicele norme etice. Dar e teribil de bine fundamentată în ideea de libertate democratică prin care s-a născut această lume nouă, formată din revolta conștiințelor oprimate ce și-au făcut o țară în care, la modul cel mai adevărat și mai convins, să poată ridica fruntea oricât vor. Printr-un asemenea principiu de bază se obține stabilitatea democrației. Dar a unei democrații specifice, chiar partidele politice deosebindu-se prin altceva decât prin doctrină; printr-un secret al lor demn de invidiat care le face, la un moment dat, chiar să poată reprezenta idealul american în întregul lui, atunci când se află la guvernare. Ceea ce e o mare piatră de încercare pentru democrație, în fața căreia pluralitatea partidelor europene dă uneori greș.

Cam asta este ciorba grasă de democrație pe care o poți lua cu polonicul american, față de rafinamentul spiritual socratic, aristotelian, creștin, scolastic, cartezian, kantian ori schopenhaurian al supei din farfuria de Sevres sau de Meissen a europenilor, sau chiar din vasul de Cipru ori strachina de Cucuteni, fiind vorba de o altfel de multiculturală, formată din vechi și stabile identități culturale care s-au definit în decursul timpului prin delimitarea de barbarie. Adică, în vreme ce poporul american tânăr încă, și-a cucerit teritoriul practicând tot felul de elemente de barbarie, aici, pe bătrânul continent, formarea civilizației popoarelor s-a bazat tocmai pe respingerea barbariei, pe îngenuncherea ei.

Or, delimitarea de barbarie însemna cavalerismul ca o conștiință a tradiției culturale și cultivarea nobleței nu numai prin sânge ci, mai ales prin comportament. Noblețea opusă barbariei, cavalerismul ca act și de politicos comportament protocolar și de luptă dreaptă neînșositoare a condiției omului-adversar, ca posibilitate a triumfătorului de a sta cu fruntea sus și a învinsului de a fi curat în fața lui Dumnezeu spre a-i putea cere sprijinul viitor. Politețea cu limitele ei protocolare de respect fiind o trăsătură a relațiilor cavaleresti, comportarea cu distincție demonstrând un respect pentru tine însuși iar discreția și limitele permissive de apropiere același respect pentru persoana cu care ai de-a face, cuvântul de onoare a ajuns a conta mai mult decât orice garanție materială. Și, astfel, conștiința valorilor civilizației și gestul uman de a-ți da chiar viața pentru un ideal înalt, au devenit trăsăturile prin care europenii și-au cizelat caracterul și și-au manifestat civilizarea convingerilor.

Situăm, desigur, o asemenea caracterizare la nivelul a ceea ce are mai bun acest continent ca filosofie de viață, adică a ceea ce a reușit societatea lui să distileze la modul înnobilit, fără a intenționa să ascundem reziduurile, nereușitele, căile strâmbe sau chiar hidoase cum afli oriunde pe lume. Vorbim despre acele trăsături generale frumoase prin care, când au ajuns la democrație, au murit pentru ea și s-au obligat să ia foarte în serios dezideratele ei, europenii au făcut din respectarea libertăților un act de înlocuire a vechii orânduiri cu o nouă noblețe: noblețea omului ca persoană și a valorilor liberale echilibrate, neextremiste, ca existență; noblețea respectării conștiințioase a principiilor pentru care s-a luptat; noblețea de a lua în serios principiile doctrinare

și programatice acordându-le toată atenția și dedicându-le tot efortul de aplicare. De aici și dezvoltarea democrației ca pluralism, ca interculturalitate, ca reluare pe căi moderne atât a elementelor logice ale depășirii liberalismului individualist printr-un respect de conviețuire în drepturi și obligații egale, a depășirii egalitarismului demagogic prin contextul benign al egalității de șanse, etc.etc, cât și al celor spirituale, de credință, dragoste prin recunoașterea și respectarea diferențierilor, solidaritate creștină întru progresul fiecăruia, pe calea fiecăruia, etc, etc, etc. Asemenea trăsături pun accentul pe noblețea de simțire în fața sentimentelor democratice, mai mult decât pe demonstrația statistică a reprezentării unei singure părți din populație. Prin asemenea vârfuri de lance și perseverență asupra lor, democrația europeană a aruncat mânușa și s-a opus totalitarismelor, extremismelor, diabolismului dictatorial, reușind într-un singur secol să zguduie și să demoleze imperiile ce încătușau politica lumii, pentru ca apoi să învingă dictaturile cele mai dușmănoase libertăților pluraliste și afirmării persoanei umane, demanteland în elementele lor negative și antiumane atât fascismul cât și comunismul, compromițându-le ca ideologie și animând efortul uman care le-a răsturnat, tocmai pentru a reimpune noblețea unei vieți demne pentru fiecare. În vreme ce democrația americană, mai tânără și mai frivolă în asemenea sentimente, s-a opus și ea, dar altfel: prin riscul de a decade în rasism sau Mac'Charty-sm.

Acela a fost, însă, un accident retrograd, venit tocmai ca ecou la ceea ce Europa a avut mult mai retrograd, mai periculos, de mai lungă durată și, din păcate, căpătând forme statale și chiar parastatale de natură fascistă și bolșevică, forme de gândire malignă cu mare risc de atacare a celulei omenirii, născute chiar în miezul generos al celulelor firești, democratice, pe care le-au deformat la modul monstruos, riscând la un moment dat a contamina lumea. Și, tocmai de aceea, nu trebuie uitată în acest caz contribuția fermă a convingerilor democratice americane și aportul crescând pe care ele îl aduc la consolidarea democrației pe mapamond.

Încheiem recunoscând această adevăr, tocmai din dorința de a nu fi părținitori cu vreuna dintre modalitățile de manifestare a oamenilor în existența lor democratică. Modalități a căror descriere am încercat-o prin cele două variante principale ale „personalizării” democrației de o parte și de alta a Atlanticului.

Nu e vorba despre diferențieri de fond ideatic, ci doar de manifestări în formă, de oscilații specifice ca în cazul oricărui organism viu. E vorba despre soluția umană găsită printr-o reacție sau alta, întru aplicarea aceleiași filosofii de viață demnă pentru fiecare, ca și despre formele administrative, sociale sau de mentalitate populară care vin să asigure această demnitate. Deferența europeană provenită dintr-o întreagă istorie cu aspirații cavaleresti sau ostentativa camaraderie a comportamentului american, sunt modalități de manifestare de care trebuie să ținem seama tocmai întru respectul formelor de multiculturalitate. Rostul acestor rânduri este doar de a atrage atenția asupra greșelii ca, pe fondul unitar acceptat al priorității unice privind afirmarea persoanei umane în milioanele și miliardele de forme facilitate de pluralismul societății umane, nu trebuie lăsat să exerseze și să-și exercite influența nici un monopol de interese, fie el chiar sub forma naivă a unui fel ori altul de a se manifesta democrația, de vreme ce ea însăși aduce în fapt cea mai liberă formă de manifestare a omului.

Din păcate, însă, istoria a dovedit că unul dintre monopolurile împotriva căruia nu poți să lupți, este cel al modei; nu atât în materie de vestimentație cât de comportament. Iar tentația de a te lăsa supus superficialităților modei, care lasă impresia că te civilizează fără să ai nevoie de prea multă cultură, conduce de multe ori spre formalul filosofiei de viață, dereglând fondul istoric al acesteia.

4. PE O ASEMENEA DEREGLARE DORIM SĂ PUNEM ACCENTUL DÂND RĂSPUNS LA ÎNTREBAREA DE MAI ÎNAINTE

Cum e cazul cu contaminarea întregii lumi de așa zisa gazetărie liberă. Adică libertină. Adică luându-și libertatea de-a înjura, de multe ori grosolan și nejustificat iar, pentru a-și proba formal motivele, inventând și procedeele nerușinării cu care intră în intimitățile oricui făcându-le publice și terfelind, în numele libertății presei, libertatea persoanei umane de a se bucura de dreptul la intimitate. De la ei, de la o asemenea categorie de gazetari-insectă ce pătrunde oriunde poate și înțeapă oriunde vrea, făcându-și din aceasta atât un mod de trai cât și de câștig și, mai ales, de la actele atât de vizibile prin care categoria lui subculturală a invadat omenirea, industria tabloidului ne mai fiind de mult un atribut american, a apărut ideea cum că democrația cam asemenea năravuri presupune, iar lupta politică de asemenea arme dispune.

De fapt, prin această „auto-mediatizare”, a unei prese și media care nu mai presupune cultură ori învățătură, ci doar debordarea instinctelor de bârfă, can-can ori șantaj, s-a răspândit în omenire (și mai ales în omenirea mai proaspăt civilizată, încă naivă față de fondul aproape dogmatic în sensul bun al cuvântului, adică foarte ferm în materie de principii, pe care îl are și trebuie să-l aibă democrația) părerea că asemenea libertinaje sunt reprezentative pentru democrație. Și că lupta democratică ce ar trebui să se dea pe austere programe de dezvoltare socială, poate fi înlocuită cu un asemenea circ prin caraghioslăcul căruia protagoniștii capătă popularitate. Deci capătă electorat sau, loviți sub centură, sunt scoși din ring spre amuzamentul electoratului. Deci un circ prin care e amuzat vulgul care-și dă votul și, prin care, intențiile necurate ale unor politicieni pot obține sufragiul printr-o scamatorie din care nu se vede direcționarea lor în defavoarea societății. Deci un surogat de democrație cu aparențe vesele și simpatice așa cum cere strada (sau chiar cum cer bulevardele din lumea a doua) lăsându-se păcălită de niște iluzioniști ai democrației care se pretează la spectaculoase șmecherii foarte democratic-populare în campanie, dar lipsite de conținut în legislatura care urmează, adică după ce porumbelii zboară din jobenul care a reușit să fure voturile. Asta a condus spre delimitarea democrației reale, care face eforturi de autoaprofundare, față de democrația statistică ce se manifestă la modul populist de a te bate pe umăr camaraderește și a-ți fura votul.

Stând și judecând lucrurile din acest punct de vedere, ne dăm seama că, în intimitatea creată de camaraderia unei societăți pornite fără diferențieri de drepturi, între oameni egali, ajunși din motive asemănătoare pe îndepărtatul tărâm al făgăduinței și căutându-și realizarea la modul asemănător ba, mai mult, dacă ne luăm după istoria scrisă de westernuri: dispunând fiecare de egalitatea de șanse a unui pistol cu care, de cele mai multe ori își făcea dreptate (iată că nici acum americanii nu vor să se despartă de pistol și, cu toate că acesta duce la 30.000 de crime anuale, încă se mai zbat pentru o lege de liberă posesie a armei, ceea ce în Europa e considerat un mare pericol public), într-un asemenea context de egalitate care justifică modul mai tranșant al manifestării instinctelor și a eului individualist în libertățile pe care și le asumă fiecare cu de la sine putere, era normal să apară și o asemenea presă care, la rândul ei, a influențat și mai mult mentalitatea din care provenea. Din păcate, însă, mai apoi a contaminat întreaga omenire, mahalaua cu parfum fin franțuzesc și rafinate croieli de firmă ajungând, prin paparazzi, până la casele regale care au acceptat-o ca o dovadă de înțelegere a democratizării vieții. Ba chiar, convenind și unor instincte pe care noblețea doar le ascundea, au devenit chiar ele, prin nobilele lor vlăstare, protagoniste ale unor scandaluri de asemenea factură.

Iar lucrurile au evoluat în așa fel, sau, mai bine zis: au alunecat într-un asemenea mod, încât mentalitatea vulgară care produce spectacolul nerușinării în politică (și, în general în viața publică), să fie considerată astăzi o formă caracteristică a democrației, firească pentru oricine, de la starleta care-și caută un miliardar, până la fantele de cafea care e intimul starletelor, familistul onorabil care tânjește după o starletă, principele încoronat sau neîncoronat care-și aduce pe tron ceea ce n-ar trebui să aducă nici măcar în patul nupțial, sau regina văduvă care se mulțumește cu un ofițerăș din gardă sau un actoraș dintre trubadurii care au venit să amuze castelul. Toată lumea se democratizează în acest mod al nerușinii pentru sex și al plăcerii pentru spectacolul ieftin în cadrul căruia te și distrezi și cochetezi. Ca dovadă că și aici, geniul lui Caragiale cu „Junionul” e nu numai imbatabil, dar chiar protocronist. Și, tot cu el, putem continua la transpunerea acestui libertinaj în amenințările politice ale lui „pac la războiul” sau loviturile electorale care nu pot fi decât sub centură.

Așa că, pe de o parte păstrând în memorie ceea ce ne-a rămas de la Caragiale ca amintire despre democrația care ne-a fost furată, pe de alta văzând, prin intermediul tabloidelor dornice de senzație, cam ce se petrece astăzi în lumea democratică spre care am aspirat și de contactul cu care am fost privați o jumătate de secol, am luat-o ca atare considerând că la atâta se reduce democrația iar, de aici... vorba lui Gigi Becali: *Ce bă, nu știu eu ce-i democrația ? !... Știu totul; democrația e libertate și egalitate !... Haide, lăsa-ți-mă cu prostiile astea ! ...* Și, din păcate, dacă la Becali prostia vulgară provenită din parvenitismul incult este evidentă, unii mai disimulați ne pot induce în eroare mascând abjecțiile la care se pretează, trădând democrația prin însăși necunoașterea fondului ei și batjocorind-o prin aspectul formal-camaraderesc, ce miroase a politicianism de la o poștă.

Declarându-se proamericani, sau fani ai democrației americane, ei nu reușesc să depășească informația superficială de tabloid scandalagiu care pune pe tapet viscerele fiecărei persoane, de la case princiere sau domnitore la actori de filme porno și de la slăbiciunile politicienilor la duritatea gangsterească a lumii interlope. Convenindu-le caracterologic o asemenea lume de scandal, ei pretind că aceasta e democrația și cred că, trimitându-și adversarul la DNA, fac exact ce-au făcut americanii la Watergate. Și că mai au de învățat de la aceștia numai cum să producă asasinat neelucidate gen Kennedy, pentru a ajunge perfecții politicieni ai democrației.

Pentru că sforăria balcanică și lipsa de scrupule în actul demagogic o au în sânge sau în instinct, iar cultura făcută strict prin citirea unei asemenea prese, istoria învățată numai prin actele banditești de compromitere a adversarului dacă nu chiar prin uciderea lui, sau măcar anihilarea lui prin acte de altă natură, care nu țin de politică decât prin asemănarea cu cea a inculților ajunși conducători bolșevici, le confirmă că instinctul acesta demagogic este baza calităților pentru devenirea politicianului de astăzi. Și astfel, ne trezim cu oameni lipsiți de orice merit social făcând carieră, dar dovedindu-se incapabili de a se dedica nevoilor obștei și probându-și această incapacitate în timp, prin faptul că nu au realizat nimic altceva în funcțiile prin care

au trecut, decât sforării mafioate și provocări împotriva celor care le-au stat în cale. În condițiile în care multe țări de nivelul nostru rezolvă problemele ieftinirii încurajând micile inițiative negustorești să descopere tot mai multe surse de reducere a prețurilor, la noi se laudă unii edili cu faptul că au distrus buticurile care urâteau strada și favorizau economia subterană. Foarte bine. Dar din punctul de vedere al pungii cetățeanului, buticurile acelea aduceau mărfuri mai ieftine, așa că întrebarea cumpărătorului este: Ce-au pus în loc spre a fi marfă ieftină fără dezavantajele invocate. În politică îți faci datoria când crezi condiții noi, prospere pentru cetățean. Iar legile continuității te obligă ca, atunci când distrugi, să pui în loc ceva mai bun. Comunismul a pierit tocmai pentru că a făcut apologia distrugerii unor sisteme de existență fără a pune în loc ceva similar din punctul de vedere al nevoilor cetățeanului, ci doar pentru a instaura un sistem de dominare a lui. Astăzi, prin succesul unor demagogi care nu fac nimic pentru cetățean în funcțiile pe care le au, prin faptul că sunt răbdați birocrății care înrăiesc fiscalitatea, prin naivitatea de a vota promisiunile celui care a mințit nerealizându-și-le pe cele dinainte, se generalizează tipul de politician ineficient pentru populație care, cel mult, spre a-și da în gât adversarii, se poate lăuda că n-a furat el; ca și cum asta ar fi un merit, iar faptul că ai ocupat o funcție degeaba nu este o vină.

Această situație îmi amintește de colegul meu Eugen Mandric în momentul când era judecat aspru și dat afară dintr-o funcție de la cinematografie. Judecătorul era Pompiliu Macovei, un om manierat, cult și sterp, ministru al culturii și președinte al arhitecților – carieră făcută altfel decât să fi realizat vreo operă mai însemnată de arhitectură. Și atunci, acceptându-și demiterea și recunoscându-și vina antiproletară de a fi chefliu, Mandric a cerut permisiunea, ca în fața condamnării la moarte, să-și exprime și o dorință. I s-a acordat acest drept iar el a spus că, în calitatea lui de bețiv care se mai ușurează pe ziduri, ar dori să vadă o operă de arhitectură a lui Pompiliu Macovei, ca s-o poată face acolo; dar, din păcate, trebuie mereu să se abțină pentru că nu găsește așa ceva.

Așa s-a întâmplat și în originala noastră democrație cu oameni ajunși în funcții foarte mari din funcții mai mici în care n-au făcut nimic. Adică nimic palpabil și de referință pentru binele cetățeanului, ci numai demagogice mafiotisme prin care și-au torpilit adversarii. Iată cum „rolul educativ al presei”, indus printr-o asemenea publicistică fără Dumnezeu, a format rapid acea școală politică după ureche, cu politicieni specializați în bișnița democrației. Și astfel, fenomenul strict comercial al acestei prese pentru care lumea civilizată își are blindajele ei, adus pe terenul incert al unei țări de-abia salvate din mizeria sufletească a egalitarismului bolșevic unde problemele sociale se rezolvau prin turnătorii și acte polițiste, acest nărav a devenit școală politică iar demascarea, adică murdărirea cu invective a adversarului, un scop în sine fără vreo preocupare de a administra mai bine societatea, ci doar de a o administra cât mai mult în folosul tău, scoțându-l pe celălalt din competiție.

Dacă vrem să mai prindem șansa de a pași spre civilizație, să nu uităm că noi avem, mai mult decât alții, obligația de a uita asemenea năravuri fiindcă, la noi, ele se pot dezvolta pe terenul pernicios îngrașat cu toate reziduurile morale aduse de nenorocirea bolșevică !... Să nu ne luăm după faptul că se petrec „și la case mai mari”, pentru că acelea și-au pus la punct și metodele de decontaminare și antivirării respectivi și chiar scutul defensiv de apărare a principiilor. Să nu credem că în țările respective (de dincolo și dincoace de ocean dar, oricum, occidentale față de noi), pe parcursul timpului lung, de decenii întregi, în care ele au avut tot largul să-și perfecționeze democrația, nu s-au pus asemenea întrebări și nu s-au lansat asemenea alarme. Să nu uităm că democrația americană de astăzi nu s-a replămădit numai cu dans de majorete și demascări jegoase între politicieni, ci și cu o luptă consecventă împotriva gangsterilor care profitau tocmai de libertățile democratice spre a le întoarce împotriva oamenilor cinstiți; și cu lacrimile-râuri pentru sacrificiul lui Martin Luther King, transformate apoi în actul cetățenesc grav al încătușării Ku-Klux-Clanului și gestul bărbătesc al scoaterii din scenă a unui președinte, altfel merituos, cum a fost Nixon; zguduite apoi de întrebările existențiale în fața mafiotismului misterios al crimelor Kennedy și primind la timp lecția demascării unor șefi militari sau de servicii secrete care tentau să pună mâna pe putere !... *Democratizarea continuă* e un proces de zi cu zi supus unei teze la fel de sfinte precum cea a *Creației Continue* prin care Tielhard de Chardin sincronizează știința și religia afirmând că Lucrarea Domnului e continuă prin tot ceea ce face omul investit cu valoarea de unealtă a creației, creator la rândul-i ca și Creatorul său. În parlamentele acelor țări bine ancorate în democrație, se produc zi de zi perfecționări de viață democratică și se iau zi de zi măsuri de stopare a oricărei lunecări spre celulele bolnave ale vieții sociale. Tocmai recunoscându-se faptul că aceste celule bolnave există, contaminarea de ele trebuind a fi prevenită iar eradicarea lor urmărită într-un îndelung proces. Care se produce tocmai ca proces al aprofundării democrației până la asigurarea drepturilor totale ale fiecărei persoane în afirmarea publică și privată, nealterată de nici o exagerare extremistă sau ingerință fundamentalistă, neatacată de nici un interes egoist, de corupție, demagogie sau dispreț monopolist.

E un proces de democratizare mult mai profund și cu desfășurare permanentă. Cu totul altceva decât ce publică ziariștii de șantaj și decât ce arată paparazzii pândind să fure o imagine pe care am putea-o intitula: *”buză de politician cu păsărică goală”*, sau una de celebritate care se droghează, sau isteriile unei vedete căreia i s-a urcat la cap, sau capriciile unor degenerați moștenitori de regate adevărate sau regate financiare. Dacă privim numai istoria americană a ultimilor cincizeci de ani, constatăm limpede o voință națională de cizelare a democrației prin aprofundarea legilor ei, care se manifestă puternic în interiorul Statelor Unite,

pe măsură ce necizelarea specific americană se răspândește în alte lumi. Iar, pentru omul politic occidental devine o rușine contactul cu o asemenea presă, în vreme ce la noi putem număra sute de politicieni a căror singură cultură democratică este lectura unor atari publicații și ale căror unice cunoștințe despre problemele dezvoltării comunitare provin din reclamele pe care le citesc tot în paginile acestora. De asta, asemenea așa ziși politicieni își și permit a înlocui competiția electorală cu scandalul, iar politicile de dezvoltare cu shoppingul. Pentru că doar la atâta se ridică învățătura lor despre democrație; ba, unii dintre ei chiar adăugând, ca o păstrare prin tradiție familială, spaga mult cultivată de părinții lor cu funcții de partid și de stat sau mandatar ai acestora precum măcelarii, apozariștii și alimentariștii care furau direct de la cetățean împărțindu-și apoi „plusprodusul” marxist cu organele de partid și de stat.

Dar pericolul și mai mare decât această incultură răuvoitoare la adresa preceptelor cu adevărat democratice este faptul că, la noi, ne existând nici un fel de anticorpi produși în favoarea democrației, nici un scut antidemagogie, nici o lege morală a promovării prin merit și nu prin sforărie, moștenind în plus toate sechelele celei mai oribile trădări demagogice a intereselor populare care a fost bolșevismul, la noi, deci, metisajul dintre practicile mahalagești din unele democrații și „învățătura” antiumanistă sădită de comunism, poate produce rezultate monstruoase. Pentru că bolșevismul, prin toate practicile lui de crimă socială exercitată cu dispreț față de majoritatea populației, ca și prin acei parveniți ai perfidiei și pândeii antiumane produse de generalizarea luptei de clasă în sprijinul dictaturii, ce s-au numit „vârfuri ale clasei muncitoare” în loc de buboaie ale ei, a lăsat o rană adâncă pe sufletul societății noastre cetățenești. Un regim totalitarist și de înfometare, susținut de o clasă de simbriași cu lefuri grase, completate și prin corupția de a lua cu jașca din bunul public, nu numai că a produs acel antiumanist cancer moral despre care vorbeam, dar a făcut rău țării și, în primul rând, inițiativei de afirmare prin greu efort propriu caracteristică țărănimii și muncitorimii ca motor al evoluției acestor pătri. Prin șefi locali - slugi lingușitoare ale tiraniei personale și ale aparatului ei ultracentralizat, dar stăpâni răi și apucători față de cetățeni - s-au format acei criminali ai ingineriei genetice cărora aproape că le-a reușit extirparea spiritului de inițiativă al populației și urmăreau în continuare extirparea oricărei glande producătoare de opinie publică nedirijată de ei.

Pentru noi, așadar, care venim dintr-o asemenea lume, e foarte periculoasă contaminarea cu elementele de degenerescență a democrației occidentale, fiindcă, o dată altoite pe trunchiul strâmb lăsat de cancerul moral al bolșevismului, pot produce cele mai stranii îngemănări de pernicioase instincte perfide. Pentru terenul nostru spiritual încă nedecontaminat de mentalitățile abuzive, slugarnice, fățarnice, dictatoriale, amorale și a infectului paternalism distrugător al inițiativei proprii care duce omenirea înainte, semințele unor depravări de care nu duce lipsă nici lumea care a fost dintotdeauna liberă, ar putea produce încolțirea unor hibrizi de-a dreptul sufocați. Pentru degradarea morală care și-a pus amprenta asupra a cel puțin trei generații prin sentimente de ură și invidie între oameni provocați a fi carieriști pentru ei și dușmănoși față de semeni, obligați de regim la ascunzișuri și fățarnicii enorme prin care își mascau egoismul și corupția, ca și pentru o întreagă școală a parvenirii prin bigotism de partid la care cei formați învățaseră să-și disprețuiască semenul și erau gata să-l lovească într-o demascare publică numai pentru a-l anihila și a-i lua locul, ca și pentru tabloul înjosit al imaginii unor oameni importanți în stat, dispuși să facă și cu limba pantofii dictatorilor, numai ca să se mențină în onorurile aducătoare de profit, ca și pentru ascensiunea unor nulități fie inculte, fie culte dar răuvoitoare prin falsificarea culturii, numai datorită calităților de lingușire a tuturor hachițelor unor dictatori cu gândire primitivă, sau pentru generalizarea subterană a corupției de tip socialist, care cultiva hoția celor din comerț, închizând ochii dacă venitul era împărțit cu „organele”, sau pentru nerușinarea raportărilor triumfaliste care arătau creșterea uimitoare a producției în vreme ce noi muream de foame și creșterea nivelului de trai în vreme ce înghețam iernile, sau pentru toată demagogia și minciuna făcută tot mai pe față și coruperea în toate segmentele de morală acceptată tacit, pentru toate acestea, așadar, ținând seama de tot răul lor, dacă ne mai pretăm astăzi și la a importa mafiotismul, monopolismul și falsurile electorale practicate în anumite segmente ale lumii libere, unde-am ajunge ? !... Pornirile individualismului agresiv amestecate cu reziduurile colectivismului șnapan și distrugător de personalitate pot crea monștri !

Nu am loc aici pentru comentariul trist la ceea ce s-a dezvoltat în vara asta cu înarmarea clanurilor țigănești de la noi exact după modelul mafiot din filmele americane și omorurile produse din instinctele primitive dublate de mânărea banilor necurați, tocmai sub egida acestei înarmări de care dispuneau atât de liber încât a trebuit modificată legea dreptului de port armă. Și nu am nici timp pentru a comenta această realitate în context cu cea americană pomenită mai sus, unde oficialitatea întâmpină chiar azi dificultăți tocmai în restricționarea acestui drept la pistol cu care s-a viciat mentalitatea multor generații de americani. Pentru noi, influența „occidentală” e notorie într-un asemenea caz.

Mă refer însă la cazuri mai generale unde e evident modul în care crima organizată, de care toată omenirea civilizată luptă să scape, își găsește teren tot mai prielnic în țările foste socialiste ? !... Nu e un adevăr pentru toată omenirea că mafia din Rusia și fostele țări acolite devine tot mai puternică îngemănându-se cu celelalte mafii ? !... Nu e clar ca lumina zilei că stările conflictuale pentru putere între anumite organisme democratice și rezolvarea certurilor pentru prioritatea puterilor în stat prin lovituri date de către una dintre

ele, este apanajul țărilor de la periferia democrației?... Și, atunci, cum de nu ne e rușine să fie și România pe o asemenea listă din pricina unor politicieni pe care nu avem tăria să-i aruncăm peste bord?! Dacă, la cultura lor democratică precară, nu-și dau seama ce struțo-cămilă pernicios dictatorială s-ar putea naște din amestecul „omului nou de tip socialist” care mai dăinuie în noi, cu drojdia mafiotoasă a societăților capitaliste care duce spre extremism populiste, înseamnă că nu au ce căuta în mijlocul dorinței sincere de redresare pe care o manifestă și în care speră tot românul!... Pentru că, dacă se va continua un asemenea joc duplicitar de politici care îmbină populismul cu setea de putere, neglijând total din sfera politicii tocmai ceea ce este mai important, adică servirea cetățeanului prin realizări concrete și administrarea corectă a bunului comun național, vom ajunge la nevoia de a striga din nou „Ole-ole”.

O țară nu se guvernează prin acuze aduse altora; nici prin defecțiuni descoperite Constituției. Înțelepciunea democrației constă în a ții atrage la gestionarea țării, făcând compromisurile de rigoare și obligându-i și pe ei la acestea, pe cei cu care te-ai luptat în campania electorală. Pentru că elementele de cavalerm în conlucrare sunt mai importante pentru realizări în folosul cetățeanului, iar adversariatele politice vor exista întotdeauna fără a avea cineva dreptul să le anihileze!

La fel și cu Constituția: O înaltă expertiză de putere legislativă poate găsi întotdeauna racile și în cea mai perfectă Constituție iar, dacă e grav, poate propune modificări. Înțelepciunea celui care are puterea executivă, însă, este să aplice Constituția în virtutea căreia a fost investit cu puterea respectivă, să găsească în articolele ei căile de aprofundare a democratismului, să ducă până în extremis realizarea tuturor prevederilor democratice din Lege și, doar după ce și-a terminat întreaga operă de folosire a acestora, atunci când are de făcut un lucru și mai democratic pentru care e într-adevăr nevoie de lărgirea cadrului, să îndrăznească a vorbi despre Constituție. Orice altă afirmație sau alt comportament față de **legea fundamentală pe care ești ales în primul rând ca s-o aplici și s-o aperi**, miros urât, produc un mare discomfort social punând țara sub tensiune și pun sub semnul întrebării capacitatea ta de politician de a gestiona, cu adevărat democratic, interesele țării și ale cetățenilor ei.

Eu nu cred și nimeni nu trebuie să creadă în conducătorul care, odată ales în baza unei legi vine cu dorința să o schimbe tocmai pe aceea, după ce, de fapt, a jurat pe ea să o respecte. Țsta e semn de deturnare de-a dreptul hitleristă. Democrațiile civilizate găsesc alte căi de perfecționare: acelea din domeniul evoluției coerente și armonioase, acelea făcute nepriput și cu mult respect pentru tradiție, acelea care garantează dezvoltarea constantă și continuă, acelea care nu zguduie omenirea clădind folosul unora pe nedreptățirea altora, ci o conduc lin, civilizat și stabil spre mai multă bunăstare și înțelegere. Ele au învățat din istorie să refuze gesturile agitate, provocatoare, care întrețin conflicte cu scopul demolării pseudorevoluționare a ceea ce a construit societatea respectivă. Orice gest de scandal și de nemulțumire față de lege făcut de un politician în folosul unor dorințe personale și cu accente de paranoia personală, avem dreptul să-l acuzăm a fi egoist și animat de perfid interes personal, cu scopul de a masca lipsa de interes pentru treburile publice ale țării. Și sunt convins că o asemenea mentalitate de om politic nu se poate naște decât prin hibridizarea a două rele: Lipsirea omului de spiritualitate prin reziduurile educației comuniste și viciera a ceea ce a mai rămas bun în el prin mafiotismele învățate la periferia democrației.

Concluzia este că adevărata democratizare a societății se poate face numai prin modele bune, de politicieni chibzuiți și conștienți de rolul lor social întru progresul țării, atenți mai mult la aspirațiile acesteia decât la ale lor proprii sau chiar reușind să le includă pe ale lor în interesul general pentru care luptă. Recentele alegeri au subliniat la nivel local, în cazul unor primari a căror persoană se confundă cu progresul comunei, acest adevăr. La nivel de țară, însă, faptul că încă mult peste jumătate din alegători își manifestă blazarea prin absenteism, confirmă faptul că ea se simte disprețuită de cei care o încăleacă politic, confirmă ruptura dintre sentimentele populației și agitația electorală produsă artificial, mai mult prin scandaluri, de niște politicieni avizi de putere dar nu și de cultură democratică, în stare să propună și absurdă soluție a obligativității votului, când democrația înseamnă că fiecare poate face exact ce vrea cu votul lui, adică să-l și arunce, să-l și anuleze, să-l și refuze, nu numai să li-l acorde lor prin metode coercitive.

Oamenii își simt acest drept și îl practică, tot așa cum se-nghesuie la vot acolo unde au interes să promoveze pe cineva, tocmai ca un refuz față de cei care au înțeles din democrația americană numai scandalurile și megalomania spectacolelor cu majorete care duc la datorii mari, exact cum în această perioadă este executată de giranți Doamna Clinton. Oamenii s-au săturat de demolări și la propriu și la figurat și vor să vadă ce pui în loc, nu ce gură mare ai ca să critici. Ba, cred că au început să se sature și de scandalul politic; spectacolul cu acte din ce în ce mai de meschine nu-i mai amuză, iar votul lor este direcționat invers proporțional cu acuzele. Au început să simtă cum, de sub pospaiul nostru de guvernare democratică, de sub masca de surăzător lider a *l'americaine*, ies năravurile de lucrături de cadre, demascări de dușmani ai clasei muncitoare, jurăminte pe morala proletară până la anihilarea moralei creștine și incitări la ura de clasă, unelte, atribute și metode cu care făceau carieră activității partidului unic.

Și, atunci, pe bună dreptate își pun întrebarea: În situația în care toate aceste năravuri nu s-au eradicat, ci funcționează, unde vom ajunge dacă mai luăm și din năravurile pe care democrația americană le-a depășit, sau sperăm că tocmai le depășește?!... Unde mai ajungem, Dumnezeule, pe ce loc de pe harta subdezvoltaților lumii și la câtă distanță de regimurile unor poltroni dictatoriali precum Chavez sau Mugabe?!

5.6A UN FEL DE CONCLUZII

Nu mi-aș permite, față de întorsătura gravă pe care au luat-o aceste rânduri pornite la început cu ton glumeț, să fiu nepoliticos rămânând la un stil aluziv. Adică doar aluziv, neangajant decât printr-o oarecare transparență. Nu ar fi cavalește dacă nu aș recunoaște că, fără aluzie, ci direct, m-am gândit uneori la Președintele actual al României care este Domnul Traian Băsescu. Cu tot pitorescul său simpatic !... Fiindcă eu nu subscriu decât rareori, foarte rareori, la grosolăniile cu care-l tratează o anumită parte a presei. Ba, mai mult: despre respectivele grosolării nici măcar nu încerc să am o opinie de vreme ce, temperamental, acest popular om politic se consideră născut pentru a fi în conflict cu presa și a o face să provoace în mediul public românesc o asemenea atmosferă. E treaba lui, e vocația lui !... Neproductiva „sămânță de scandal”, ca și „libertinajele politice” pe care el și le permite (precum recenta vizită în Spania ca agent electoral al unui singur partid) crezând că ar putea face pe cineva să creadă că-i vorba de „sămânță de democrație” și de „libertăți politice”, nu constituie doar o diversionistă confuzie de termeni, ci îl și depreciază din ce în ce mai mult în ochii celor care au visat și visează la o adevărată democrație. Ca dovadă că cea mai convulsionată și mai puțin credincioasă oamenilor lui, dintre organizațiile județene ale P.D-L, este cea din Constanța - județ al său și natal și de lansare politică. Dar în care nu mai are credit, el navigând acum după electorat în munții Covasnei și Harghitei, poate cu speranța că, atunci când va fi debarcat de la Cotroceni, va rămâne președinte al iluzoriului ținut secuiesc...

Dar, iarăși nu ar fi cavalește dacă nu aș sublinia că racilele personale ale Domniei Sale nu mi-ar produce nici a zecea parte din marea îngrijorare care mă face să scriu aceste rânduri. Pentru că Domnul Traian Băsescu este, în primul rând, o fire deschisă și sinceră chiar până la abuz de gesturi grobiene, a cărei franchețe lovește deseori foarte bine, demascând politicianismele altora, ceea ce constituie un dat cât se poate de pozitiv. Și mai am față de Domnia Sa multe alte motive de simpatie: Unul de când eram, ca orice puști constăntean, fanatic admirator al marinarilor; altul în calitate de iubitor al mării și visător la călătorii; de prieten al unora cu care și-a început el cariera politică; de nonconformist căruia îi place că președintele țării sale se poartă firesc în mulțime, are o viață normală în familie, la plimbare, la distracție, fără mofături arogante sau complexate, fără ascunzături de tovarăș inoculat cu ștaiful perfid al moralei proletare; și chiar cu simpatia de om bătrân care am mirosit tendințele dictatoriale ascunse sub zâmbetul unui șef pe care el mi-a dat satisfacția că l-a răsturnat. Dar îl simpatizez mai ales prin faptul că și eu mă consider un om de bodegă și simt nevoia sinceră să-i înjur pe fățarnicii, pudibonzii, puritanii, complexații glandulari și alte specii fundamentaliste care iau în derâdere sincera noastră tradiție națională a sprîțului cu prietenii, ca și cum ar fi mai sănătos să bei pe ascuns și pe nerăsuflăte. Nu i-am putut niciodată suferi pe acei tovarăși „de la partid” care-n ședințe false și scortoase judecau cu puritanism câte-un bețivan care-și spusese oful la cârciumă dându-i vot de blam, iar apoi, după exemplul „omului nou, sovietic” trăgeau pe ascunselea la votcă, undeva, în magazia gestionarului, ca să nu-i vadă cetățenii normali din local. Cu timpul, toți gestionarii puși bine „cu partidul și cu organele”, improvizau pe atunci, care pe unde puteau, asemenea „separeuri” ca să facă tovarășilor plăcerea de a nu fi văzuți. Din acest motiv declar solemn că statul la bodegă cu halba sau sprîțul în față și prietenii de taclale în jur este o trăsătură umană de mare generalizare. O asemenea plăcere omenească n-o agreează doar frustrații, fățarnicii meschini și bolnavii de stomac; o condamnă fățarnic sau o ocolesc temători doar nesociabilii cu caracter extrem de urât, neputincioșii cărora le face rău băutura, carierişti ordinari care pozează-n austeri bând pe ascuns și canalele care te pândesc spre a bârfi. Acești detractori nesinceri în fața sfântului nostru sprîț băut în aer liber și-n atmosfera gălăgioasă din dorința de manifestare a celor mai frumoase sentimente umane, care sunt cele de prietenie, acești impotenți invidioși care fug de sprîț pesemne tocmai pentru că ei nu-l pot bea cu măsură și găsesc motiv de acuză faptul că dansezi cu femei, devenind ei suspecti de altceva, mi l-au făcut deosebit de simpatic pe Președinte, tocmai pentru că-și încearcă asupra lui atacurile abjecte. Evoc așadar asemenea argumente întru probarea prețuirii mele pentru cum arată, din aceste puncte de vedere, personalitatea sa. Și chiar jur că nici a zecea parte din îngrijorarea care respiră din aceste rânduri nu e provocată de persoana sau gesturile Domniei Sale. Restul îngrijorării, marea parte a ei și a

chinurilor pe care mi le provoacă, provin de la o categorie de politicieni și veroși și îngânfați și proști de cele mai multe ori, care nu stau nici la talpa Domnului Bănescu.

Așa că, numai din neșansa de a fi el astăzi omul din capul bucatelor, provine hazardul care pare a conduce aluziile mele către Domnia Sa. Fiindcă un Președinte avem și asupra lui sunt ațintiți ochii celor mai mulți !... El primește bobârnacele și acuzele chiar dacă reprezintă unul dintre exemplele mai puțin nocive !... Asta e adevărul, așa că fac precizarea: Când ești la vârf, toată lumea-i cu ochii pe tine !... Avem exemplul și cu Casa regală, că tot unul e în fruntea ei. Unul care, din simbol al libertății pentru noi (vorbesc de cei ce, în 1946-1947, defilam purtând la butonieră chipul lui tăiat de pe monede ca să ne facem o insignă bine distinctă față de slugoii „glorioaselor armate eliberatoare”) a devenit astăzi un bătrân hrăpăreț, care și-a pierdut slujitori credincioși din străinătate, când l-au văzut cum se lasă manipulat de elemente securiste.

Asta e realitatea; dar decăderea lui, de om reîmbogățit prin compromis, nu mă îndreptățește să-mi generalizez părerea la toate capetele fost sau actual încoronate, tot așa cum unele grosolării ale Președintelui Bănescu nu mă îndreptătesc să pun toată golănia care subminează viața noastră publică pe seama lui; și repet: Sunt mulți alții care s-au ridicat ca o spumă nefastă din convulsiile grave ale societății noastre vulgarizând-o, golănind-o și dându-i trăsături mafiote, tocmai prin preluarea din democrația americană doar a libertinajelor gangsterești și nu a fondului ei civic de stabilitate și patriotism care, în ultimii patruzeci de ani a rezolvat una dintre cele mai grave probleme ale omenirii: **dușmănirea prin identități culturale diferite !**

Democrația americană este cea care, atunci când a fost amenințată de rasism, a început în lume eradicarea acestei dușmăniri fundamentaliste ce a condus și conduce la atâtea războaie și convulsii sociale. Ea a realizat prima antipodul stării conflictuale ce macină lumea de secole și dă prilej de ascensiune demagogică provocărilor extremiste. Pentru că, în ciuda acelor viciate libertinaje și caraghioase pungășii democratice care-i încântă pe pseudopoliticienii noștri, Statele Unite oferă omenirii un model de *democrație multiculturală* sau de *pluriculturalitate democratică*, sau de *democrație prin respect și adaptare culturală reciprocă*, sau cum am mai vrea să-i spunem; pentru că nu denumirea fenomenului contează, ci exemplul pentru adaptarea în alte zone cărora le-ar corespunde adâncindu-le democrația, tot așa cum Europa a oferit cândva parlamentarismul britanic sau federalismul elvețian și, astăzi, modelul comunitar bazat pe dreptul la demnitate umană.

Sunt, așadar, mulți care ar trebui să înțeleagă acest adevăr sau ar trebui reeducați în spiritul acestui adevăr (chiar cu forța !), pentru că el este esențial unei democrații. Dar mai ales cei de la vârf ar trebui să știe ce este adevărata democrație ! Modelul lor fiind mai influent, mai sugestiv și mai reprezentativ, ei trebuie neapărat să facă parte dintre cei care au înțeles, sau măcar au trecut cu succes examenul de reeducare în privința esențelor democratice.

Într-o țară unde persistă stigmatul urii pentru ceaușeștii care, după exemplu coreean, voiau să-și impună progenitura la continuitate în domnie, nu ai dreptul să vii să agrezezi sentimentele sociale nici cu impunerea pe ușa din dos a unui principe morganatic, nici cu începutul de carieră al fetei tale tot la organizația de tineret din partidul tău. Într-o țară în care milioanele de țărani nu li s-au retrocedat bunurile de la colectivizare și au rămas în sapă de lemn pentru că au primit doar pământul, dar nu și contravaloarea atelajelor cu care îl lucrau, a vitelor pe care le creșteau și a bunului comun pe care îl foloseau, adică izlazurile, bălțile și pășunile comunale, nu vii tu să ceri retrocedări în integrum, când tălpii ei i s-a retrocedat în realitate doar o treime din ce a avut fiind, prin aceasta, pusă în imposibilitate de a se redresa. Într-o țară încă oripilată de regimul polițist bolșevic, nu-ți poți permite ca Președinte să arăți pe față, și prin salariile acordate diferențiat și prin participarea la adunările lor, că dai atenție mai mare unor instituții cu care poți face represiune și agențiilor secrete cu care poți controla societatea, decât celor firești ale dezvoltării spre bunăstare, care par că nu te interesează. Într-o țară sătulă de sechelele partidului unic, nu arăți chiar pe față că vrei neapărat partid prezidențial, favorizându-l fără rezerve și transmitându-i indicații; iar acum, când se vede cum acest partid a beneficiat de fonduri întreite față de altele, nici măcar nu le spui să se astâmpere cu această nerușinată cheltuială pentru propaganda lor. Tot așa cum, într-o țară care așteaptă rezolvarea atîtor probleme sociale ale populației care nu are încă o stare decentă și ale tineretului care nu are încă un învățământ corespunzător spre a se realiza, ai obligația să mai stăvilești niște pretenții nobiliare asupra unor drepturi provenite din feudalism, impunând oarecari limite de bun simț social atâta vreme cât țara încă n-a găsit soluții suficiente pentru minimumul de trai al cetățeanului de rând și al locuitorilor ei dintotdeauna. Și, în fine, reajungem la tema noastră: Într-o țară cu o societate spălată la creier cu zoaiile marxist-leninist-staliniste ale urii de clasă și alungării copiilor de la șansa de a învăța pentru că părinții lor au fost chiaburi, într-o experiență de înfometare, deasupra căreia se auzeau raportări demagogice triumfaliste, pe de o parte nu-l mai incuți pe Blaga să-și spună maturului Oprescu realizat prin faptele sale proprii că ar trebui exclus din democrație pentru ce au făcut înaintașii săi iar, pe de alta, ai bunul simț să ascunzi exemplul unor alegeri anterioare de oameni care doar au dat cu gura fără să lase în urmă realizări concrete, dacă vrei să nu repeți și tu exemplul triumfalist al ceaușeștilor.

Asta înseamnă decădere morală, iar decăderea vârfului prezintă riscul de a se vedea mai bine și mai repede. Dar, apropo de vârfuri, s-ar putea întreba cineva de ce îi tot conjug pe cei doi, de ce îi alătur, de ce îi asemui pe acești oameni când unul e doar un penibil interesat la avantaje personale în fața democrației pe care noi ne-am câștigat-o fără el, în vreme ce celălalt este slujitorul și propulsorul unei democrații

penibile?... Răspunsul e simplu: Pentru că ăștia sunt vârful noastre și cu ei defilăm; ei prezintă cel mai mare pericol de a deveni modele negative: Președintele și-a făcut partid, ex-regele și-a făcut camarilă; președintele și-a serbat un an de la triumful împotriva celor 322, ex-regele și-a făcut nuntă de diamant și, uite-așa, o ducem într-o veselie salutând de la balcon poporul flămând !... Ba, lucrurile au mers chiar mai departe: A început Președintele să ceară din nou o altă Constituție care să-i asigure mai bine setea de putere, au venit imediat și niște fasolite cercuri regaliste care cer schimbarea Constituției, dacă nu din setea de putere, măcar din foamea pentru o putere din care să poată să ronțăie.

Ambele tabere de dușmani ai actualei Constituții au neobrăzarea de a cere schimbarea ei nu pentru vreo perfecționare a marelui democratism care este separarea puterilor în stat, ci pentru simpla și meschina întărire a puterii lor, scop care nu poate produce la nivel de țară decât huiduieli. În ceea ce mă privește, eu mi-am spus chiar mai înainte părerea despre cei care vor să schimbe Constituția: Cum îi aud, cum le mirosoasă intențiile nefaste și adresa jugului pe care vor să ni-l pună mai bine. Cine se plânge de Constituție fără să fi muncit a pune în valoare măcar jumătate din deschiderile pe care, chiar dacă nu e perfectă, ea le oferă pentru realizarea bunăstării populației, cine crâcnește în fața ei fără să fi făcut efortul de a aplica tot ce are ea bun, este nu numai suspect de ascunse interese personale, ci de-a dreptul un atentator la condiția democrației noastre !

Așa că îngrijorarea mea persistă grav. Persistă, oricât de convins aș fi că vârful nu cade din vina lui, ci prin putreziciunea structurii de dedesubt care îl susține interpunându-se între el și bază; persistă, oricâtă speranță că demnitatea umană își face loc ne-ar trezi sincer ultimul gest al domnului Blaga – refuzul său de a nu-și da demisia de onoare așa cum îl îndemnavă mentorii direcți și cei din umbră, care i-au finanțat campania cu o sumă de trei ori mai mare decât la oricare alt partid. Acest refuz este un act frumos de bărbăție, care poate da o notă bună și partidului lui, dar care încă nu poate să-mi stingă îngrijorarea ce mă conduce spre tristul gând din titlu. Gând care mă face să exclam: Să nu ne facem încă iluzii că arătăm altfel !... După experiența alegerilor locale și dinaintea alegerilor parlamentare, ambele în anul acesta, noi românii arătăm încă prea amărâți, dacă dăm jos de pe noi hainele de second hand pe care le poartă unii și hainele de firmă cu care se afișează alții. Adică, dacă le dăm jos și rămânem în pielea goală, așa cum ne-ar lăsa cei care ne-au condus până acuma, de când și-au găsit scăpătații rost să ne reprezinte pretinzând averi și demagogii rost să ne conducă pentru a-și face averi !

5 iulie 2008